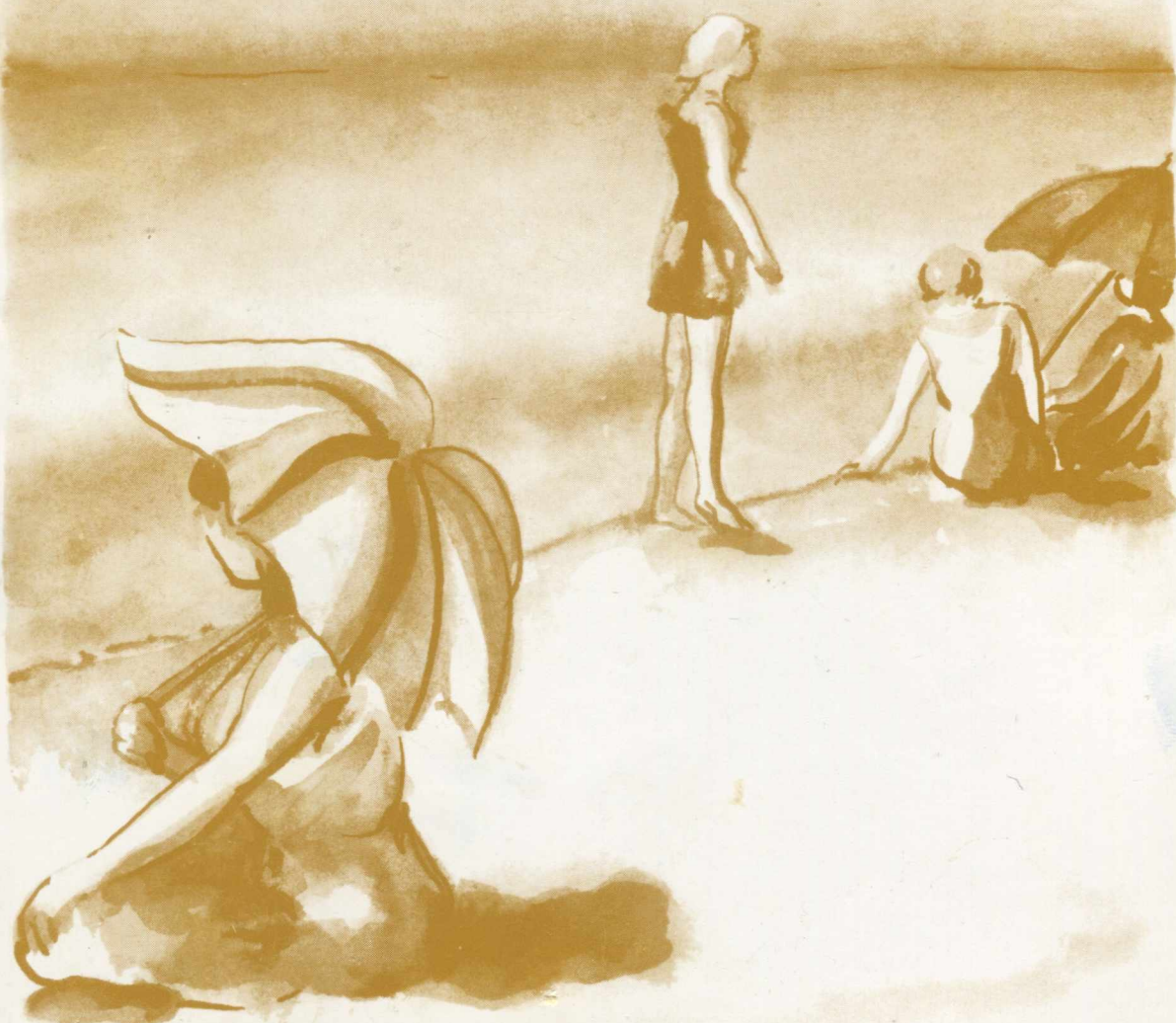

Laiškai lietuviams

JULY, AUGUST 1991
LIEPA, RUGPJŪTIS

F. Mason

MĖNESĮ PABUVUS LIETUVOJE	217	Juozas Vaišnys, S.J.
KUR ĮKALTOS TRYS VINYS	221	K.J. Ambrasas, S.J.
AUKŲ BOKŠTAS	225	Vygandas Čaplikas
JĖZUS ORGANIZUOJA SAVO SEKĖJUS	229	Vytautas Bagdanavičius, M.I.C
EVANGELIZACIJA	233	Vincas Kolyčius
KAS MYLI — PAŽĮSTA DIEVĄ	238	Chiara Lubich
ATPIRKĖJO MISIJA	239	Kun. K.J. Ambrasas, S.J.
AMERIKA IR LIETUVA	241	Viktorija Žilinskaitė
PERLAI ATMINTIES EŽERO DUGNE	242	Danguolė Pankevičienė
TĖVYNĖJE	244	Gediminas Vakarīs
IŠ ŽODŽIŲ ISTORIJS	247	Algirdas Sabaliauskas
ĮVAIRYBĖS	248	Red.
ŠYPSULIAI	250	Red.
TRUMPAI	251	Juoz. Pr.

Šis numeris iliustruotas fotografijomis iš Lietuvos.
 Viršelio piešinys — dail. Rasos Arbaitės.
 Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.
 Skyrių vinjetės ir apipavidalinimas Teresės Bogutienės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

laiskai lietuviams

1991 / LIEPA – RUGP. / JULY– AUG. / VOL. XLII, NO. 7

MENESĮ PABUVUS LIETUVOJE

JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Šiais metais teko pabuvoti Lietuvoje nuo gegužės 21 iki birželio 18 dienos. Tuo metu Lietuvoje buvo du svarbūs įvykiai: Septintasis pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas (gegužės 23-30 d.) bei Lietuvių katalikų mokslo akademijos penkioliktasis suvažiavimas (birželio 9-16 d.). Šie abu įvykiai sutraukė nemaža dalyvių ir iš užsienio. Turbūt kiekvienas sutiks, kad svarbiausias tokių suvažiavimų tikslas yra susitikimas ir pabendraavimas su įvairių kraštų lietuviais. Ar čia pasiekama kokių nors svarbesnių mokslinių bei kultūrinių rezultatų, tenka suabejoti.

Simpoziume kalbos sekcijoje skaičiau pranešimą tema „Lietuvių kalbos kultūra Jungtinėse Amerikos Valstijose“. Tiek šioje sekcijoje, tiek ir kitose buvo neblogai paruoštų pranešimų, bet kai kurių galėjo ir nebūti be jokio nuostolio. Akademijos suvažiavime, žinoma, didžiausias dėmesys turėjo būti teologijai. Deja, paklausius kelių pranešimų, susidarė gana blankus įspūdis. Ką padarysi — neturime teologų.

Mūsų broliai ir sesės Lietuvoje parodė daug nuoširdumo ir draugiškumo iš užsienio atvykusiems lietuviams. Kada nors ir mes jiems pasistengsime atsilyginti.

Kaip praėjusiuose simpoziumuose, taip ir šiame buvo gal per daug paskaitų tuo pačiu metu. Kai kurie norėjo paklaustyti ir vienos, ir kitos

Šv. Onos bažnyčia Vilniuje.

J. Vaišnio nuotr.

paskaitos, bet buvo neįmanoma. Tai yra sunkiai išsprendžiama problema, bet gal reikėtų rimtai apie tai pagalvoti. Daugelis paskaitų yra labai specializuotos, suprantamos tik tos srities specialistams. Šalia tokių paskaitų reikėtų paruošti ir populiarese, pritaikintų platesnei publikai.

Šie du renginiai neužėmė viso laiko, dar jo liko pasižvalgyti po visą Lietuvą, ypač teko nemažai pavažinėti su giminėmis ir draugais po Suvalkiją, Dzūkiją ir Žemaitiją, aplankyti žymesnes vietas, susipažinti su žmonių gyvenimu ir nuotaikomis.

Kur tik teko sustoti, visur mane labiausiai nustebino vaišių stalai, apkrauti visokiomis gėrybėmis. Čia, išeivijoje, daugelis mano, kad Lietuvoje žmonės badauja, bet tai netiesa. Tie, kurie netingi dirbti ir negirtuokliauja, turi ne tik duonos, bet daug ko ir prie duonos. Lietuvoje bado nėra ir turbūt niekad nebus. Daugelis turi įsitaisę šiltadaržius, tad užsiaugina pomidorų, agurkų, ridikėlių ir kitokių daržovių. Lietuvoje labai madingi šakočiai ("baumkuchen").

Lietuviai labai mėgsta gėles. Iš užsienio atvykusius tautiečius jie tiesiog apkrauna rožėmis. Dažnai mieste sutinki vyrą ar moterį, nešančius puokštę gėlių kokiam nors savo artimam žmogui.

Tad Lietuvoje daug kas atvykusįjį maloniai nuteikia, bet nuotaiką dažnai sugadina, kai matai, kaip susispaudę žmonės kartais gyvena. Trūksta butų, trūksta erdvesnių kambarių. Taip pat nemaloniai pasijunti, kai pamatai, kad labai primityviai atrodo kai kurie jų buitiniai įrengimai, kurie neišpildo paprasčiausių higienos ir sanitarijos reikalavimų. Žinoma, gal jiems trūksta reikiamų priemonių, įvairių chemikalų, bet gal čia yra ir šiek tiek apsilaidimo, nekreipimo dėmesio į tai, kas tikrai svarbu, kas blogai nuteikia užsieniečių, pripratusių prie kitokio kasdieninio gyvenimo.

Tiek parlamentą ir Lietuvos sienas saugojančių kareivėlių, tiek kitų žmonių nuotaikos nėra per daug optimistiškos. Nors

jie visi turi viltį, kad Lietuva vieną kartą taps laisva, bet kada tai įvyks, niekas nežino. Ateitis labai neaiški. Rusų kareiviai vis įvairiausiais būdais gadina žmonių nervus. Gal laukia, kada jie kapituliuos, bet atrodo, kad niekad to nesulauks. Štai neseniai vėl buvo apgulę parlamento rūmus, bet netrukus ten susirinko apie 10.000 žmonių. Kareiviams nieko daugiau neliko, o tik pasišalinti. Kiekvieną vakarą būrelis žmonių ateina prie parlamento rūmų mels-tis už Lietuvą. Parlamente laikiau Mišias kareiviams ir mačiau jų ryžtą nenusileisti, bet kovoti, jei reikės, iki mirties. Žmonės baugina toji "šliaužianti okupacija", kai pamažu užimamas vienas viešas pastatas po kito. Dar ir dabar žmonės tebegyvena tomis baisiomis sausio 13-tosios nuotaikomis, bet ir supranta, kad toji auka vėl išgarsino Lietuvos vardą. Sausio 13-tąją pralaimėjo ne lietuviai, o okupantai rusai. Pirmiau Lietuvoje buvo populiarius Bušas, bet dabar žmonės jo nemėgsta ir stebisi, kad visomis tinkamomis ar netinkamomis progomis jis vis liaupsina Gorbačiovą. Bušas, be abejo, turi daug įtakos ir kitų kraštų vyriausybėms. Lietuviai jaučiasi visų pamiršti ir apleisti.

Tad lietuviai yra palikti vieni vesti kovą už laisvę ir nepriklausomybę. Tik tai kovai laimėti reikėtų daugiau susiklausymo ir vienybės. Deja, kaip matome, to trūksta. Dažnai jie kovoja ne prieš visų bendrą priešą, bet vieni prieš kitus. Ką vakar į padanges kėlė, šiandien maišo su purvais, o ką šiandien garbina, gal rytoj vėl niekins ir smerks. Lietuvoje šia tema kalbėdamas, cituodavau Kazį Binkį, kuris taip lietuvius charakterizavo: "Mūsų proseniai karingi, prūsai, kuršiai ir jotvingiai, suteikė mums tokį kraują, kurs vis priešą reikalauja". Taigi, taigi. O jei mes to priešo neturime, tai savo liguista fantazija jį susikuriame, kad turėtume priešą kovoti. Keista, kad žmogus, nugirdęs kokį nors visai nepagrįstą kito asmens kaltinimą ar šmeižtą, tuoj pradeda kitiems pasakoti, kaip šimtaprocentinę tiesą. Čia

man labai patiko kard. Sladkevičiaus nuomonė, su kuriuo šia tema kelis kartus teko kalbėtis. Jis teigė, kad pagrindinė tų šmeižtų priežastis — pavydas. Mes visi siekiame to paties tikslo — Lietuvos laisvės. Bet neturime smerkti ir atstumti tų, kurie prie to paties tikslo eina šiek tiek skirtingu keliu.

Trumpą žvilgsnį reikėtų mesti ir į lietuvių religinį gyvenimą. Malonu, kad jau yra grąžinta nemaža bažnyčių, kurios pirmiau buvo paverstos sandėliais, sporto salėmis, muziejais. Jos atšventinamos ir remontuojamos. Remonto darbai paprastai vyksta sunkiai, nes trūksta ne tik lėšų, bet ir statybinių medžiagų.

Sekmadieniais Mišiose žmonių būna pilnos bažnyčios. Ateina ir vyrų, ir jaunimo, bet vis dėlto daugiausia pagyvenusių moterėlių. Gražus pamaldų papuošalas — baltais drabužiais apsivilkusios jaunos adoratorės, kurios presbiterijoje meldžiasi ir gieda.

Atrodo, kad daugelio bažnyčių dar yra beveik visai nepalietusios II Vatikano susirinkimo liturginės reformos. Daugelyje bažnyčių altoriai dar neatsukti, kunigai laiko Mišias, nusisukę nuo žmonių. Dar tebedominuoja juoda liturginių drabužių spalva. Kartą sekmadienio rytą įėjęs į Kauno arkikatedrą, vos nenukritau iš nustebimo: kunigas prie didžiojo altoriaus, apsivilkęs juodais drabužiais, gieda už mirusius ekzekvijas! Tai tikras dabartinės liturgijos ignoravimas!

Kai kurie dvasininkai vis mėgina aiškinti, kad žmonės kai kurių liturginių naujovių nepriims, piktinsis, atsitrauks nuo bažnyčios. Tai bereikalingas baiminimasis. Štai, pavyzdžiui, Vilniuje Šv. Kazimiero jėzuitų

bažnyčioje kiekvieną dieną būna koncelebruotos Mišios, ir žmonės tai visiškai ramiai priima. Štai Šiaulių jėzuitų bažnyčioje žmonės Komuniją priima stati, ir niekas dėl to nesipiktina. Juk pagarbą galima parodyti ne tik atsiklaupimu, bet ir atsistojimu. Reikia tik žmones paruošti, jiems paaiškinti, ir jokių problemų nebus.

Penkiasdešimt metų Lietuvoje vykdyta antireliginė propaganda, be abejo, yra palikusi aiškių pėdsakų. Nors dabar viešų kovotojų prieš religiją nėra, bet daugelis žmonių, net ir valdžios viršūnėse ir parlamente, yra nuo religijos nutolę, atšalę, agnostikai, laisvamaniai. Būtinai reikalinga intensyvi katekizacija, bet dar nėra pakankamai tinkamų katekistų. Kunigų šiam darbui neužtenka. Didelį rūpestį kelia, kad tokia padėtimi pasinaudoja Amerikos ir kitų kraštų sektantai, norėdami į savo tinklą sugauti sudrumstame vandenyje apsvaigintų žuvų. Daug vilčių dedama į mokyklas, bet daugelis tų, kurie nustato mokyklų programas, vis nesiryžta ir bijosi įvesti privalomą tikybos ir doros dėstymą. Kai kurie linksta įvesti privalomą doros dėstymą, bet ne religijos. Bet ar galima suprasti dorą, visiškai atsietą nuo religijos? Žinoma, kai kurie į tokį klausimą atsakys teigiamai, bet tokio teigimo teisingumu reikia labai rimtai suabejoti.

Tad darbo dirva Lietuvoje labai plati, o darbininkų mažai. Užtat čia labai tinka Kristaus liepimas melsti pjūties Viešpatį, kad siųstų daugiau darbininkų. Tų darbininkų reikėtų ne tik iš Lietuvos, bet ir iš kitų kraštų. Po tų kraupių ir nelaimingų penkiasdešimt metų Lietuva tapo misijų kraštu. Jai reikia misionierių!

◆ Lietuvoje sudaryta Bažnytinės informacijos taryba, kurios vadovu išrinktas Kaišiadorių vyskupijos administratorius vysk. Juozas Matulaitis. Nariais bus vyskupijų, vienuolių, katalikiškų leidyklų bei redakcijų atstovai. Norima susilaukti katalikiško laikraščio ir jaunimui žurnalo, bet tam dar neturima sąlygų. Ilgimasi katalikų spaustuvės įsteigimo, kam tikimasi tarptautinės organizacijos "Kirche in Not" ir JAV katalikų vyskupų bei lietuvių katalikų paramos. Dabar yra sunkumų su leidimu visėjusio "Katalikų pasaulio", kai yra užgrobtas didžioji spaustuvė.

KUR ĮKALTOS TRYS VINYS (III)

KUN. K. J. AMBRASAS, S.J.

Neįmanoma išmatuoti ir išvardinti įvairius svarbiausius darbus tų jėzuitų tėvų, kurie, prilipę prie savo parapijų kaip grumstai prie dirvonų, lygiai kaip tam poeto posme “sunkų vargą, didžią naštą neša jie diena dienanon”. Ir ne tik kantriai dirba ir tebedirba šiandien, — mokyklose, parapijose, bažnyčiose, — bet spėja ir kitus aplankyti, vieną kitą knygą išversti, sugeba daug ką savo parašyti. Štai, sakysime, per visą Lietuvą keliasdešimt metų keliavo pamokslų serijos, knygų knygos, tomų tomiai, perrašyti rašomąja mašinėle, sulasioti iš įvairiausių užsienio ir savųjų knygų, žurnalų, laikraščių, savo kūrybos pavyzdžiai, tie garsieji “Žodžiai broliams”, kurių autorius buvęs Kabelių, dabar Linkmenų parapijos klebonas T. Jonas Lauriūnas. Jis ne tik neatsisako kaimynui sunkiom darbo ir švenčių dienom patalkinti, bet ir sugebėjo kiek laiko dirbti “Katalikų pasaulio” laikraščio redakcijoje, dažnai vadovauti jėzuitų ir šiaip kunigų, vienuolių ir pasauliečių, jaunimo dvasiniams susitelkimams, rasti laiko aplankyti šeimas, ligonius, reikalingus paramos parapijiečius, įvairių Lietuvos vietų miestiečius ir stokojančius gero žodžio brolius. Už aktyvią apaštališką veiklą iš rusų kalba šnekančių kraštų išbrozdintas T. Boleslovas Babrauskas, — tikras misinieriaus įsikūnijimas, rusų kalba leidžiamų savilaidos knygų nenuilstantis platintojas, praktiškos veiklos, dalykiškų minčių kupinas, pagarbos vertas ir tiesiog lietuvišku gerumu spinduliuojantis darbštus kunigas.

Arba, sakysime, kiek drąsos ir pasiryžimo reikėjo visiems tiems kunigams, tiems keliolikai jėzuitų, vadinamų pagrindininkais, baigusiems neoficialią — slaptą kunigų seminariją! Tai ne tik greta darbų,

kuriuos reikėjo padaryti įstaigoje, gamykloje ar vienoje kitoje mokykloje, bet taip pat — kaip reikėjo sugebėti pasirengti filosofijos ir teologijos studijoms, išlaikyti egzaminus, atlikti dvasines pratybas tokiomis sąlygomis, kai buvo taip atidžiai visur sekama, stebima, skundžiama ir įtarinėjama! Gal kada atsiras prisiminimų, knygų apie šių neakivaizdininkų, kunigų pogrindininkų patirtus vargus, o nūnai apie juos galėtų daug ką papasakoti T. J. K. Matulionis, Alg. Paliokas, kun. J. Boruta, baigęs Vilniaus universiteto fizikos fakultetą ir, kartu dirbdamas institute moksliniu bendradarbiu, sugeba baigti ir apginti savo srities disertaciją, ir kartu tapti kunigu, kuris daug syk tardytas, grasintas, persekiotas, šiandien ne tik daugelio kongregacijų, organizacijų, judėjimų dvasios vadas, Vilniaus arkikatedros uolus pastoratorius, bet ir Vilniaus televizijos laidų organizatorius, jėzuitų viršininkas.

Išties neįmanoma išvardinti visų tų pareigingų, sąžiningai savo darbą atliekančių tėvų jėzuitų, kurie kasdien pluša Lietuvoje ir svetur, kai štai 1989 jėzuitams grąžintos Šv. Pranciškaus Ksavero (arba jėzuitų) bažnyčios Kaune rektoriumi paskirtas darbštus, veiklus ir energingas Kauno tarpdiecezinės kunigų seminarijos profesorius Alg. Baniulis. Šiuolaikiniams Lietuvos jėzuitams vargų pakanka, ir net labai didelių. Tai, pavyzdžiui, ne tik pašaukimo ugdyimas, būsimosios pamainos rūpestis, religinės literatūros, kaip ir visose parapijose ir miestuose, mokyklose ir draugijose, organizacijose stoka, ne tik daugelio senyvas amžius ir jėgų stygius dirbti naujomis, ypač reikliomis ir daug energijos reikalaujančiomis

Remontuojama Kauno jėzuitų bažnyčia. Nuo rudens jau veiks jėzuitų gimnazija (vidurinė mokykla) berniukams ir mergaitėms. *J. Vaišnio nuotr.*

atgimimo sąlygomis, bet ir jėzuitų namų organizavimas. Kaip atsitraukti nuo parapijų, su kuriomis visi sietė susiję, rakinte pri-rakinti prie savo kasdienių pastoracinių ir tokių opių, būtinų pareigų. Kaip pradėti naujokų auklėjimą, sureguliuoti santykius su vyskupijomis, su kuriomis visi be iš-imties artimai sujungti. Kaip organizuoti spaudos reikalus, aukštąsias mokyklas aprūpinti kapelionais. Iš kur tikėtis ir kokios pagalbos, taip pat kam pirmiausia ją suteik-ti? Ir atsiranda tokių reikalų, susidaro tokių problemų, kurias būtina spręsti šiandien, ypač tos, kurios liečia likimą bažnyčios, kurios padėtis ligi šios dienos katastrofiška.

Štai ką apie jos padėtį "Dienovidyje" (1990.XI.16–23, Nr. 4) rašė Šv. Kazimiero bažnyčios ansamblio priėmimo komisijos nariai kunigai: J. Boruta, A. Gražulis, J. K. Matulionis, D. Valiukonis: bažnyčios ir vienuolyno šeimininkai, kunigai jėzuitai, ateizmo siautėjimo metais buvo persekio-jami ir blaškomi po užkampių parapijėles. Jų asmeninių santaupų pakaks grąžinti nebent dalį suniokotų liturginių rūbų ir indų. Kol neatkurtas vienuolynas, kol baž-nyčioje nevyks pamaldos, nėra galimybės rinkti aukas iš tikinčiųjų. Vilniaus arki-vyskupijos kurija irgi nepajėgia paremti pinigais, nes ji finansuoja trijų naujų miesto

bažnyčių projektavimą ir statybą. Kitiška ir viso ansamblio padėtis.

Per pastaruosius pusantrų metų daug kartų kreiptasi į respublikos ir miesto valdžios įstaigas, prašyta, kad jėzuitų vienuolyno pastatas, esantis prie Šv. Kazimiero bažnyčios, būtų grąžintas tikintiesiems. Pastatytas jėzuitų lėšomis XVIII a. pradžioje. Vienuolyno patalpose keletą šimtmečių veikė Lietuvos jėzuitų provincijos centras. Čia gyveno senojo Vilniaus universiteto profesoriai, iš jų daug Lietuvai nusipelnusių žmonių: K. Sirvydas, Ž. Liaukšminas ir kiti. Šis pastatas tikintiesiems brangus ir todėl, kas jame apie 30 metų gyveno Andriejus Bobola, šventasis, kankinio mirtimi žuvęs Baltarusijoje kazokų antpuolio metu. Prasidėjus 1831 metų represijoms, vienuolyno pastatas iš Katalikų Bažnyčios buvo atimtas ir paverstas kareivinėmis... 1940 metais vienuolyno pastatą užėmė sovietų kariuomenė, ji čia šeimininkavo ir pirmaisiais pokario metais. Vėliau patalpos atiduotos jėzuitų gimnazijos pastate įsikūrusiai A. Vienuolio vidurinei mokyklai... Keletą metų, jau pradėjus rekonstrukciją, vienuolynas stovėjo be stogo ir langų. Patalpos netiko mokyklai, todėl jose buvo numatyta įrengti įvairias dirbtuves. Norėta išgriauti skersines pertvaras ir sujungti celes į didesnes patalpas. 1989 metais bažnytinei vyriausybei ir visuomenei reikalaujant, nutarta pastatą grąžinti tikintiesiems. Tačiau CK sekretorius V. Baltrūnas ir Vykdomojo Komiteto pirmininkas A. Vileikis dėjo pastangas, kad šis nutarimas nebūtų įvykdytas.

Karštingai imtasi realizuoti vienuolyno pritaikymo mokyklai projektą. Išardžius skersines pertvaras, vienuolyno sienos neatlaikė neseniai pristatyto ketvirto aukšto svorio — 1989 lapkričio mėn. didelė dalis pastato sugriuvo. Avarijos metu žuvo vienas darbininkas. Dabar pastatas nerestauruojamas. Likimo valiai paliktas senas vienuolyno refektoriumas (pernai čia atrastos

freskos — žymiųjų jėzuitų portretų galerija). Architektūros ansamblio dalis — patalpos virš zakristijos ir vienuolynas — taip pat turėjo būti rekonstruojama. Į apleistą vienuolyną, praardę sienas, dabar veržiasi paaugliai ir valkatos. Čia jie girtauja, kūrena laužus. Kyla pavojus ir bažnyčiai, — ją gali padegti. Apleisto vienuolyno stogais padaužos pasiekia bažnyčios langus, pro juos įlindę šeimininkauja restauruotoje bažnyčioje. Lietuvos Bažnyčia, jėzuitai puoselėjo ir tebepuoselėja visuomenės dvasinę kultūrą, ugdo jaunimo dvasingumą. Atkuriami Lietuvos vienuolynai pasiryžę tęsti šią tradiciją: priglauti po savo stogu atkurtas katalikiško jaunimo organizacijas, — skautus, ateitininkus, Eucharistijos bičiulius ir kt. Šiandien jie Vilniuje neturi kur prisiglausti: mokyklos neįsileidžia, o miesto valdžia tinkamų patalpų neskiria. Išvada tokia: Bažnyčia nepajėgia realizuoti restauracijos projekto, o pastatas virsta griuvėsiais dėl buvusio Vykdomojo Komiteto netikusių sprendimų. ("Nelaiminga bažnyčios istorija").

Norėdami dar šiek tiek paliesti paskutinius su šia jėzuitų bažnyčia susijusius įvykius, skaitytojus supažindiname su Vatikano radijo Lietuvių skyriaus perduoto pranešimo turiniu:

Artėjanti 1991 kovo 4-oji iš tikrųjų įsidėmėtina šventė. Šv. Kazimieras — Lietuvos, o ypač jaunimo globėjas ne tik pačioje tėvynėje, bet ir užsienyje. Amerikos lietuviai skautai ir vyčiai pasirinkę ji vadu. "Kodėl jis toks svarbus, garsus?" — ne kartą gali išgirsti klausimą. Juk jis mirė, būdamas tik 25 metų. Brangus dar ir todėl, kad karalaitis, o svarbiausia — savo kilniu, doru, pamaldžiu ir pavyzdingu gyvenimu. Mūsų jaunimo skaistybės ir santūros idealas.

Tiek skaudžių įvykių išgyvenusiai Lietuvai kovo 4-oji dar brangi ir todėl, kad kančių, pavojaus akistatoje šis šventasis yra pagelbėjęs mūsų tautai laimėti vieną mūsų.

Kaip tautos sąmonėje išlikęs įvaizdis — ant žirgo raitas vadovauja kariuomenei, — taip dabar, kai tauta grįžta prie didžiausių vertybių — Dievo ir Tėvynės — svarbus kovo trečiąją Šv. Kazimiero bažnyčios atšventinimas Vilniuje. Jis tiek syk buvo atidėliotas dėl daugelio priežasčių, bet pagaliau įvyko. Šv. Kazimiero bažnyčia dar taip neseniai buvo ateizmo, bedievyستės mokykla ir tvirtovė, iš kur sklido, prievarta krikščioniškam kraštui buvo brukamas priešingas lietuviškumui, tautiškumui nuodas. Lietuvos Bažnyčios vadovybė kartu su atsigaunančiais iš pogrindžio jėzuitais, kuriems vadovauja provinciolas kun. Jonas Boruta, naujas atšventintos bažnyčios rektorius, šiai iškilmingai šventei skyrė ypatingą misiją: atšventinimo dienos pavadintos atgailos ir atsisteisimo vardu. Ir štai Šv. Kazimiero bažnyčia, pradėta statyti 1604 m., kai vilniečiai rengėsi paskelbti karalaitį Kazimierą šventuoju, jau keliskart iš naujo atgimsta. Mat šių maldos namų istorija artimai susipynusi su visos tautos likimu. Tai tarsi Lietuvos, patyrusios Rusijos carų priespaudos, paniekos ir neapykantos mūsų tikėjimui, simbolis, kuris sovietų laikais buvo paverstas ateizmo muziejumi. Nuo šiol čia įsikurs ir bažnyčią tvarkys Tėvai jėzuitai. Čia įvykusios išskilmės sutampa su šv. Ignaco Lojolos 500 metų gimimo ir 450 metų jėzuitų ordino įsteigimo jubiliejumi. Lietuvos jėzuitams, visiems tikintiesiems — didelė dovana, nes lig šios dienos šios kongregacijos nariai neturėjo jokių namų, savo centrinės būstinės.

Karalaitis šv. Kazimieras mums šiandien tarsi švyturys, kad nedrįstume pernelyg aimanuoti netgi dėl skaudžių nepriteklių, sielvartingų netekčių, net dėl moralinių nuopolių, netgi dėl mūsų gražios, tokios brangios kalbos ir dar brangesnės religijos. Juk ar geresnės sąlygos buvo anuomet, kai mūsų šventasis gyvenimo prabangoje, karališkame dvare, kur buvo puotaujama, lė-

baujama, kur skambėjo svetima kalba! O vis dėlto šventasis sublizgo kaip auksas pelenuose. Teisingai J. Girnius knygoje „Tauta ir tautinė ištikimybė“ yra parašęs, jog jokia aplinka nėra tokia stipri, kad galėtų pavergti žmogaus dvasią, kuri ganėtinai stipri nugalėti išorines kliūtis ir pavergti bet kokias sąlygas. Šią narsą, pasišventimą ne kartą įrodė ir mūsų tauta, artėdama prie laisvų kazimierinių, prie naujo katalikybės židinio — Šv. Kazimiero bažnyčios atšventinimo”.

Ta pačia proga bent trumpai derėtų žvilgtelėti ir į kitą jėzuitų bažnyčią Kaune. Jėzuitų pastangomis ji pastatyta šio miesto Rotušės aikštėje 1720 metais. Po 1732 m. gaisro ši bažnyčia ir kolegijos namai atstatyti 1739 ir perduoti pranciškonams 1787. Prancūzmečio laiku sunaikintą bažnyčią rusai pavertė Aleksandro Nevskio soboru. 1915 ją vėlei gerokai apgriovė vokiečių artilerija. Po I Pasaulinio karo bažnyčia grąžinama jėzuitams, kurie ją vėl atsinaujino ir pasistatė naujų pastatų. Ši bažnyčia su dviem aukštais bokštais papuoštu fasadu įsirikiuoja į daugelio kitų vėlyvojo baroko pastatų rikiuotę. Nors vidaus puošmenos gal ir buvo kuklios, bet turimais duomenimis, anksčiau čia būta papuošimų apščiau. Šios ir kitų Lietuvos bažnyčių barokinį stilių pirmieji yra paplatinę jėzuitai. Juk šiuo stiliumi jie pasistatydino savo akademiją Vilniuje (1569–1630). Tokios pat statybos principų laikėsi ir perstatydami Šv. Jono bažnyčią 1571 metais. Be kitų bažnyčių, sakysime, Šv. Kazimiero ir Šv. Rapolo Vilniuje, jėzuitai pastatė daug bažnyčių ten, kur turėjo savo misijas — Nesvyžiuje, Gardine, Žemaitkiemyje, Žadiškėse, Kražiuose, Kaune, Pinske ir kitur. Apie jas visas nemaža būtų galima parašyti, bet šiuo metu – jų padėtis nepavydėtina. Panašiai, kaip jau minėta, nesibaigusi istorija su Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčia, taip lygiai vargo

AUKŲ BOKŠTAS

(“Laiškų lietuviams” konkurse II premiją laimėjęs rašinys)

VYGANDAS ČAPLIKAS

Dažniausiai, kai sėdu rašyti, įsitaisau prie lango, kuris yra vakarinėje buto pusėje. Maloniausios — rytinės valandos, nes vaizdas už stiklo tuomet esti ryškiai nušviestas, gerai matomas ir erdvus. Kuomet nutrūksta mintis, baigiasi sakinyš ar jau užpildytas visas puslapis, tuoj žvilgsnis nukrypsta tolyn. Nors ten matau tik plačią, visada žaliuojančią spygliuočių miško juostą, bet gerai žinau, kas už jos yra: Sudervės upelis, kalva, ežerėlis. Toliau kaimai ir miesteliai, už beveik šimto kilometrų — Kaunas, o dar už dviejų šimtų — Baltijos jūra, o už jos Švedija. Prasidėję laisvėjimo metai teikė vilčių, kad gali tekti ir toliau už Klaipėdą nukeliauti, pamatyti Gotlando salą, Šiaurės Europos perlą — Stokholmą. Šis miestas mane traukia ir dėl to, kad jame ilgai dirbo, gyveno vienas iš mėgstamiausių rašytojų, Ignas Šeinius.

Kelionės man teikia didelį malonumą, nes po truputį pamatau, kokią didelę dovaną esame gavę, koks didingas, žavus ir paslaptingas mūsų pasaulis. Sugrįžęs iš kelionių, vėl sėdu prie to paties stalo, vėl žvelgiu pro tą patį langą. Tamsaus miško juosta, jos amžinoji žaluma ir tauri ramybė man padeda atgaminti matytus vaizdus, su-

tiktus žmones, jų nuotaikas ir kalbas. Kai ką parašęs, atiduodu spaudai. Ir niekada anksčiau nepagalvojau, kad kartą sėsiu ir pradėsiu rašyti apie dalykus ir įvykius, kurie čia pat, ką galima pasiekti labai lengvai, pėsčiomis per 12-15 minučių. Nors tai ir pati trumpiausia, bet gal ir prasmingiausia mano gyvenime kelionė...

Tą bokštą matydavau vos ne kasdien: eidamas ir grįždamas iš darbo, šventėmis ir poilsio dienomis, kai kildavo noras čia pat pasivaikščioti ar aplankyti savo bičiulius. Pagaliau galiu jį stebėti ir iš savo buto, nes tereikia pereiti į kitą kambarį, kurio langai šiaurinėje pusėje, ir, žvilgterėjus kiek dešiniau, jį pamatyti. Bokštas stovi pietryčių pusėje, išsikišęs tarp tokių pat vienodų, panašių į dideles rausvais galais dėžes, betoninių daugiaaukščių namų.

Bokštas — net ir grakštus, nes viskas, kas stiebiasi, kyla į viršų ir turi smailėjančią viršūnę, atrodo didingai, lyg siektų susijungimo su dangaus skliautu, prisiliesti prie žvaigždynų amžinybės. Tas truputį panašus ir į tiltą, kuriuo mes visi iškeliausime iš šios žemės... Kuomet spindi saulė, vėjas gena lengvus debesėlius, kai bokštas dingsta arba dalimis išnyra iš rūko, tuomet galima

kelių laukia ir kitos... Ne mažesnių bėdų ir rūpesčių tikriausiai galėtų papasakoti ir Kauno Šv. Pranciškaus Ksavero bažnyčios rektorius T. Alg. Baniulis, juk čia maldos namai tarnavo sporto tikslams, po altoriumi buvo įrengtos pirtys, zakristijose — butai, bažnytinis turtas lig paskutinio sunaikintas, pastatas neapsakomai apleistas, tiesiog žalote sužalotas.

Dabar ši bažnyčia remontuojama, o prie jos esančiuose buvusios jėzuitų gimnazijos rūmuose nuo rudens pradės veikti Vidurinioji bemiukų ir mergaičių mokykla, vadovaujama tėvų jėzuitų. Direktoriumi jau paskirtas kun. Alg. Baniulis, S.J.

Akmenimis ir kitokiomis priemonėmis nuo tankų apsaugoti Parlamento rūmai Vilniuje.

J. Vaišnio nuotr.

juo ir pasigėrėti, pamąstyti, kad ir žmogus sugeba šį tą gražaus sukurti. Bet šiaip kasdienybėje, čia gyvenantieji juo labai nešižavi, vadina įprastu ir tikruoju vardu: televizijos bokštas.

Tačiau nuo to sausio mėnesio sekmadienio viskas staiga pasikeitė, lyg koks uraganas būtų praūžęs ir visam laikui palikęs savo grėsmingos jėgos pėdsakus. Apie Karoliniškėse esantį televizijos bokštą prakalbo visa Europa, kitos pasaulio šalys. Pasklido praeikimai toms milžiniškoms jėgoms, kurios sąmoningai tą uraganą sukėlė. Dabar vėl galime žiūrėti į tą bokštą, matyti jame saulės ar mėnulio atspindžius, ieškoti jo rūke ar vakaro sutemose, bet jis jau niekada nebus tuo, kuo buvo anksčiau.

Per vieną žiemos naktį jis tapo laisvės ir karo, vilties ir nelaimės, niekšybės ir aukos simboliu. Vilniaus banguotos kalvos, lengva smėlynų žemė greitai sugers kraują, užaugins naują žolę, bet mūsų sąmonėje tie įvykiai jau visam laikui liks kaip istorinės ribos ženklas, toks pat, kaip 1863 metų sukilimas, 1893 metų Kražių skerdynės arba 1940 metų okupacija. 1991 metų sausio 13–ji — naktis su kraujo šauksmu pasauliui: Lietuva nori būti laisva!

Tas šauksmas tik bendra įvykio išraiška, mūsų visų vieningas siekis. Kiekvienas tos kraupios nakties dalyvis turi savo tiesą, savo regėjimo lauką, išpūdžius, nuoskaudas ir žaizdas. Galutinis balansas ir išvados bus padarytos vėliau. Dabar tos nakties dalyvių

pareiga — viską po truputį sunešti į bendrą krūvą, savotišką nelaimės aruodą, kurio pagalba bus galima atkurti išsamų tos šiurpios istorinės nakties vaizdą.

Naktis prie bokšto prieš sausio tryliktają buvo rami. Tūkstančiai žmonių pasklidę didesnėmis ar mažesnėmis grupėmis tarpusavyje kalbėjosi, šildėsi prie laužų, dainavo ir šoko. Daugiausia buvo jaunų žmonių, panašių į moksleivius ir studentus. Iš viso galėjo būti apie 25 tūkstančiai žmonių. Apie penktą valandą ryto, eidamas namo, džiaugiausi tokiu žmonių ryžtu, siekimu apginti Lietuvos televizijos bokštą. Tuo pačiu pagalvojau, kaip mes kartais, universiteto dėstytojai, lengvai jaunimui priekaištauojame, trumparegiškai vertiname savo studentus dėl jų visuomeninio pasyvumo, apolitiškumo. Šios nakties pavyzdys — didžiausias tokios nuomonės paneigimas.

Sausio 13-osios naktį pabudau nuo kažkokio didelio trenksmo. Kai dar kartą trinkelėjo, supratau, kad garsas sklido nuo bokšto pusės. Mintyse atgijo praėjusios nakties tūkstančių jaunų žmonių vaizdas, supratau, kad ten gali kažkas nutikti, turiu skubėti... Juo arčiau bokšto, tuo daugiau buvo į ten skubančių žmonių, gatvėmis riedančių automobilių.

Užkopus šlaitu prie bokšto teritorijos, kuri aptverta tinkline vielos tvora, išgirdau artėjančių tankų gausmą, kažkas iš tos pusės kalbėjo, kad valdžia jau Nacionalinio komiteto rankose, reikalavo žmones išsiskirstyti. Per tinklo tvorą į bokšto pusę pradėjo lipti žmonės, per ją persiritau ir aš. Pribėgome prie pačio bokšto, aplink kurį jau stovėjo tankus, kokių 4–5 žmonių pločio žiedas. Atsisojau ir aš į jų tarpą. Žmonės visai ramūs, bando dainuoti, skanduoja: Lie-tu-va!

Netrukus prie bokšto privažiuoja tankai. Jie jį apsupa ir priešais mus sutoja. Pabūklų gausmas, jų šaudymas, kareivių automatų tratėjimas ir bendra įtampa didėja. Drioksteli kurtinantis sprogdymas, byra už žmonių

Lietuvos kareivėliai saugoja Lietuvos-Vokietijos sieną ties Kudirkos Naumiesčiu.

J. Vaišnio nuotr.

nugarų stiklai. Kadangi stovėjau priekyje, tai atsikęs atgal, stovintiems prie pastato sienos šūktelėjau, kad saugotųsi krentančių stiklų. Išgirstu, kad kažkas riktelėjo: “Čia mus sušaudys!” Dalis žmonių atsiskiria, praeina pro tankus ir tolsta. Tuo metu pagalvojau: “Jei ne kartu atsitrauksim, tai čia likusiems tikrai bus blogai”. Šaukiu, kad žmonės grįžtų. Daugelis jų taip ir padaro.

Bet netrukus vėl pasigirsta stiprus pabūklo trenksmas, labiau pradėjo kalenti automatai, dūžti stiklai. Dar vis matau, kad ant tankų esantys kareiviai kol kas iš automatų tratina aukštyn. Tačiau stovintieji šonu, vos keli metrai nuo mūsų, tankai stiprina motorų gausmą, didina išmetamų dujų kiekį. Virš mūsų galvų yra išsikišęs pirmo

aukšto stogas, o priešais — tankai su vis labiau skleidžiamomis nuodingomis dujomis. Aišku, pradėsime dusti. Tą, matyt, suprato ne vienas, ir mes visi, beveik vienu metu, pradėjome nuo bokšto atsitraukti. Tačiau vos tik pralindę pro tankų tarpus, žmonės vėl sustoja, atsisuka į bokšto pusę ir formuoja naują, tik jau žymiai didesnę žiedą.

Iš čia gerai matyti pirmasis bokšto aukštas. Matau, kaip desantininkai pro išdaužtus sienos stiklus sulenda į vidų. Prieš stovinčius žmones tuoj išstatoma tanki kareivių su automatais eilė. Netrukus pamatau, kad tankai nuo bokšto pasisuka į mus ir pradeda riedėti... Prasideda tolesnis žmonių stūmimas su tankais ir ginkluotais kareiviais. Stoviu ir aš priešais vieną kareivį, bandau jį šnekinti, bet jis kietai sučiaupęs lūpas, tyli... Dešinėje ir kairėje matau į minią įsirėžusius tankus, žmonės juos bando krūtinėmis sulaikyti... Dešinėje pusėje, kiek aukščiau, išgirstu intensyvių automato trėtimą. Pakeliu galvą ir matau, kaip nuo vieno tanko desantininkas, atsukęs savo automatą į bokšto pusę, bando numušti mūsų trispalvę, iškabintą trečiame bokšto aukšte. Bet jam nesiseka...

Po kiek laiko pastebiu, kad virš galvos kažkas pralėkė, lyg tai nedidelis pagalys ir dar kažkas. Pagalvoju, kad kažkur už manęs provokatorius. Išsiveržiau iš žmonių žiedo ir — ištis — tamsoje pastebiu pasilenkusį žmogų, kuris kažką prie žemės graibo. Kai jis pakilo, prieinu arčiau ir pusiau šaukdamas sakau: "Ką tu čia veiki už mūsų nugarų? Jei esi toks drąsus, tai eik į priekį ir griebk..." Tuo metu dar kažkas priena ir šūkteli: "Nereikia! Jis nesusivaldys, taip ir padarys". Nuo vieno tanko mus stipriai apšviečia prožektorius ir pamatau paklaikusiomis akimis jaunuolį. Jis jau nevaldė savo judesių, keistai mosikavo rankomis, vėl bandė lenktis prie žemės. Supratau, kad tikrai jį reikia nuvesti į šalį. Jam vis tiek, kur stovėti: priekyje ar už minios, jis gynėsi desperatiškai.

Grįžtu į savo vietą, vėl bandau šnekinti priešais stovintį kareivį, aiškinu, kad už naktinį įsiveržimą į ramų ir taikų gyvenamą rajoną, karo veiksmų sukėlimą, jam ir jo bendram teks atsakyti. Pastebėjau, kad už išstatytų kareivių atsirado vyresnio amžiaus desantininkai, kurie visi labiau pradėjo raginti kareivius, kad jie greičiau stumtų žmones. Šie taip ir darė. Pradėjo grubiau elgtis, stumti žmones, juos automatų šonais daužyti. Nuo vieno kliuvo ir man. Aiškiai mačiau, kad ilgiau neišsilaikysime, reikės visai atsitraukti, juo labiau, kad bokštas jau užgrobėjų rankose.

Tuo metu, kai iš šios vietos teko galutinai atsitraukti, kaip ir kiti čia stovėjusieji, nenujaučiau visos tos naktinės tragedijos masto. Pilnesnį vaizdą susidariau tik kitą dieną, kuomet vėl atėjau prie bokšto, pamaciau baisiai nuniokotą visą jo teritoriją, išgirdęs kitose vietose buvusių žmonių pasakojimus. Paaiškėjo žuvusių, sužeistų ir šiaip šoko būsenon patekusių žmonių skaičius.

Būnant prie bokšto, atgijo karo Suomijoje 1939–40 metai, vaizdai. Tuos vaizdus teko matyti neseniai, truputį daugiau kaip mėnuo prieš tragiškuosius įvykius. Lietuvos–Suomijos draugija gruodžio 5 d. — Suomijos Nepriklausomybės dienos išvakarėse — Vilniaus Menininkų rūmuose parodė susirinkusiems suomių dviejų serijų meninį filmą "Žiemos karas". Nakties vaizdai prie Karoliniškių bokšto buvo panašūs į kraupias žudynes Vyborgo žemėje. Tačiau ten žmonės menkesnėmis jėgomis, bet slėpdamiesi tarp medžių, uolų ir pelkių, galėjo gintis... O čia, Vilniuje, ant plikos ir lygios kalvos buvo tūkstančiai taikių ir beginklių žmonių. Ir kas gali tokiu metu atsitikti, kai tamsoje į tokią minią riaumodami įsiveržia tankai, trenkia pabūklai, trata desantininkų automatai, sklinda kenksmingos dujos? Ir atsitiko baisi nelaimė, savotiš-

(nukelta į 250 psl.)

(*"Ein Jesus —
Leben", I,
Wien 1948,
Mayer & Co.)*

JĖZUS ORGA- NIZUOJA SAVO SEKĖJUS (II)

*Wilhelm
Schmidt*

Ši knyga apie Jėzų buvo parašyta tuo metu, kai Vokietijoje Hitlerio laikais buvo paskelbta daug Jėzų žeminančių šmeižtų. Autorius sako, kad tas Jėzaus žeminimas jį paskatino parašyti šią knygą.

Mokinių verbavimo pobūdis

Galime mesti žvilgsnį į tris atvejus, kaip Jėzus priima tuos, kurie nori su juo jungtis, tapti jo mokiniais, arba ko jis pats iš tokio prisijungimo reikalauja.

Šių trijų atvejų spalvinis vaizdas priklauso nuo asmenų santykių, kurie mums nežinomi. Tačiau pirmiausia mums rūpi sužinoti, kokia buvo Jėzaus pažiūra į tai, ką jis pasakė ar padarė, o ne tai, kaip anie į jo žodžius ar darbus reagavo.

Pirmasis atvejis vyko toje pačioje kelionėje, kurioje Jėzus tuo metu buvo. Įspūdis, kurį Jėzus su savo palydovais buvo sukėlęs, jo mokymas ir stebuklų garsas ėjo pirm jo. Garsas buvo toks didelis, kad kai kas, juo susižavėjęs, atėjo ir sakė: "Mokytojau, aš noriu sekti tavimi ten, kur tu eisi". Tai atrodė kilnus pasiryžimas ir beatodairinio pasitikėjimo pareiškimas.

Jėzus tačiau mato to pareiškimo pagrindą ir tuoj pateikia jam bandymą. Jis kandidato dėmesį atkreipia į laukiančias sunkenybes, ypač į begalinį Jėzaus neturtą. Galbūt pats kandidatas buvo turtingas ir pripratęs patogiai gyventi. Dėl to Jėzus jam sako: "Lapės turi urvus, dangaus paukščiai lizdus, o žmogaus sūnus neturi kur galvos priglausti".

Niekada Jėzus nebuvo pamiršęs savo kraštutinio neturto, būtent jokios nuosavybės neturėjimo, kad nekliudomas galėtų atsidėti savo didingam darbui. Dėl to jis niekada ir nesi-skundė. Dabar apie tai prašneko tik dėl to, kad išsirtų tą uolųjį žmogų, ar jis įstengs tokį neturtingą mokytoją sekti. Jėzus norėjo jam parodyti tikrovę, kad, ją tikrai supratęs, būtų tvirtesnis ir nuopelningesnis.

Kitą jaunuolį pats Jėzus pakvietė jungtis į savo mokinių būrį. Jis tiesiog tarė: "Sek mane" (Luko 9, 59-60). Tikriausiai Jėzus pastebėjo jame savybių, kurios atrodė tinkamos Dievo karalystės tarnybai. Beliko tik patikrinti, ar jaunuolis yra pakankamai tvirtas. Iš tikrųjų pakviestasis norėjo Jėzaus šaukimą priimti, tačiau turėjo tik vieną mažą prašymą: "Viešpatie, leisk man palaidoti savo tėvą".

Paprastos meilės pareigos atlikimui — laidojant tėvą — Jėzus tikrai nebūtų priešinęsis. Tačiau giminystė su mirusiais, į kurią pakviestasis norėjo grįžti, galbūt išdavė jo priklausomybę religiniam mirusių sąjūdžiui, o santykiavimas su juo būtų pavojingas. Dėl to Jėzus jam tvirtai atsakė: "Palik mirusiems laidoti mirusius. O tu ateik ir skelbk Dievo karalystę". Taigi neatsidėk paralyžuojančiai mirties atmosferai, o tuojau stverkis pasitaikiusio aukštesnio pašaukimo, darbuokis gyvastingai ir gyvybę teikiančiai Dievo karalystei.

Trečiasis kandidatas buvo girdėjęs apie Jėzaus mokslą ir jo darbus, pats pareiškęs norą jį sekti. Jis tik prašė Mokytojo leidimo grįžti namo (Luko 9, 61-62) savųjų atsisveikinti. Taigi jis jau jaučiasi esąs Jėzaus tarnyboje. Jis nori savuosius atsisveikinti ir pradėti naują gyvenimą. Jėzus jį perspėja, kad negalės laukti, nes jo žygis Jeruzalėn jau vyksta. Į ten yra nukreiptas jo žvilgsnis. Ir jo mokiniai turi ten kreipti savo žvilgsnius, o ne dairytis atgal. "Kas yra padėjęs ranką ant žagrės, bet žiūrėti atgal, tas netinka Dievo karalystei". Kas tikrai nori arti savo dirvą ir jau yra padėjęs ranką ant žagrės, tas turi žengti pirmyn, o ne dairytis atgal. Jis turi kreipti visą dėmesį į žagrę ir dirvą, kad vaga būtų tiesi, kad giliai rėžtųsi į žemę, kaip yra reikalinga.

Tai tie patys reikalavimai, kuriuos Jėzus pateikė ir savo dvylikai apaštalių. Jie turi pareigą eiti nustatytu keliu, pasilikdami neturtingi, kaip jų mokytojas. Iš jų nereikalaujama daugiau, negu jis pats yra įvyk-dęs. Šis pašaukimas nesiderina su jokiū delsimu ir atidėliojimu. Didysis darbas prasidėjęs, pašauktieji jau yra savo kelyje ir žygiuoja pirmyn į didįjį tikslą.

Septyniasdešimt dviejų mokinių išsiuntimas

Nepaisant didžiųjų reikalavimų, kuriuos Jėzus darė savo sekėjams, nepaisant griežto atrinkimo ir išsijojimo tų, kurie norėjo prie jo jungtis, sekėjų skaičius išaugo net ligi septyniasdešimt dviejų. Jiems buvo duotas uždavinys: po du eiti į miestus ir kaimus, kur Jėzus pats buvo numatęs ateiti. Jų pareigos buvo ne tik parūpinti apsistojimo vietą ir maistą, bet ir nuteikti gyventojus, kad Dievo karalystė artinasi, kad jų mokytojas — Jėzus — pats asmeniškai tai paskelbs ir įgyvendins.

Kai prisiartinio išsiuntimo valanda, Jėzus pasakė jiems kalbą. Apskritai imant, kalboje kartojosi tos pačios mintys, perspėjimai ir paskatinimai, kuriuos jis buvo pasakęs ir dvylikai apaštalių (Luko 10, 1-10). Šie mokiniai turėjo visai panašų uždavinį kaip apaštalių (Luko 10, 1-10). Dėl to nėra reikalo čia apie tai kalbėti. Tačiau, kai Jėzus

dabar sakė, kad "pjūtis didelė, o darbininkų mažą", jis turėjo prieš akis dabar siunčiamą grupę: septyniasdešimt du pjovėjus. Jo akys žvelgė į laukus, kur siūbavo prinokę javai.

Žygis Jeruzalėn buvo taip suorganizuotas, kad trisdešimt šešios poros mokinių vyktų nedelsdamos, tačiau jis pats nesekė jų pėdomis. Kai kuriose vietose jis pasilikdavo ilgiau, užsiimdamas Dievo karalystės skelbimu ir pagelbėdamas žmonėms savo stebuklais. Tik vėliau pasuko į tas vietas, kurias buvo paruošę septyniasdešimt du mokiniai. Jie, savo ruožtu, taip pat ne-traukė tiesiai Jeruzalėn, bet po kurio laiko grįždavo atgal pas mokytoją, pranešti apie lankytas vietas ir apie pasisėkimus, kuriuos buvo patyrę (Luko 17, 17-22).

Pasisėkimas buvo didelis. Jie vienas po kito grįžo susijaudinę ir su džiaugsmu spindinčiomis akimis kalbėjo: "Mokytojau, net piktosios dvasios pasiduoda tavo vardui". Jų džiaugsmas buvo didesnis dėl to, kad tik Jėzaus vardu jie tai galėjo padaryti, ir dabar tai pripažino.

Jėzus nuoširdžiai džiaugėsi tais pasisekimais. Jis jiems pasakė, kad ne tik dabar, iš jų žodžių, jis apie tai sužinojo. Dvasioje jis buvo su jais, dalyvaudamas jų pasisekimuose, kai bet kuris iš jų laimėjo kovą su pikta dvasia. Jis matė, kaip Šė-tonas kovojo prieš Dievą ir jo angelus. Pasinaudodamas 40 psalmės žodžiais, Jėzus jiems pasakė, kad tą pačią galią yra jiems suteikęs prieš žalčius, gyvates bei visas priešų jėgas. Jis džiaugiasi jų pergale, tačiau tai yra tik pirmųjų dalinių kova. Jie yra tie laimingieji lemtingos pergalės pirmtakai, o pergalę pats Jėzus turi iškovoti Jeruzalėje.

Jėzui rūpi, kad jo budrūs kovotojai išlaikytų teisingą dvasią ir, pasinaudodami priešų nugalėjimu, nepatektų į tuščios garbės nuodėmę. Dėl to juos perspėja: "Nesidžiaukite, kad net dvasios yra jums paklusnios, bet verčiau džiaukitės, kad jūsų vardai užrašyti danguje, nepraeinančioje narsių kovotojų knygoje".

Vis dėlto Jėzus buvo pagautas džiaugsmo dėl savo mokinių iškovotos pergalės. Tai galima suprasti, kai jis savo mokinių

Koplytėlė Rainių miškelio kankiniams pagerbti. Pašventinta š.m. birželio 23 d. *J. Vaišnio nuotr.*

akivaizdoje džiaugdamasis dėkinga malda kreipiasi į Tėvą. Jis dėkoja kaip tik už tai, kad pergalė suteikta vaikiškos širdies mokiniams, o mokytiesiems žydų išminčiams to nesuteikta.

Kalbėdamas toliau, jis kreipiasi į mokinius, sakydamas, kad jie yra laimingi ir ta jų laimė nepalyginama, net verta pavydo, nes jie gyvena tokiu didingu laiku, kada gali matyti dangiškojo Tėvo Sūnaus nuostabią veiklą ir joje dalyvauti. “Laimingos akys, kurios mato, ką jūs matote. Nes aš jums sakau, daug pranašų ir karalių norėjo matyti tai, ką jūs matote, ir nematė, ir išgirsti, ką jūs girdite, bet negirdėjo” (Luko 9, 61-62).

Jėzus čia yra pakeliui į Jeruzalę, kur,

kaip jis pats pasakęs, bus atiduotas į savo priešų rankas, turės kentėti ir mirti. Tačiau šiuo metu jis džiaugiasi. Jis yra visiškai persunktas sampratos, kad yra savo Tėvo Sūnus, žadėtasis savo tautos ir visos žmonijos gelbėtojas. Jis yra tas, kuris pranašų — Mozės, Elijo, Izaijo —, karalių — Dovydo, Saliamono — su ilgesiu numatytas, lauktas. Prie Jėzaus pergalės sąmonės jungiasi ir mokiniai savo džiaugsmu, suprasdami, kad jie yra savo nepalyginamo mokytojo veikloje ir tarnyboje.

Atsakymas į gundantį klausimą

Bet pažvelkime, kaip ši palaiminga harmonija ir pergalės nuotaika staiga suskamba visai kitu tonu, kurio šaltumas ir aštrumas

čia visiškai nesiderina. Ateina vienas Rašto žinovas ir iškelia Jėzui klausimą, turėdamas aiškų tikslą jį supainioti: "Mokytojai, ką aš turiu daryti, kad laimėčiau amžinąjį gyvenimą?"

Klausimas skamba visai neįtartinai. Tačiau, kadangi jis iškeliamas šiuo metu, tai čia ir glūdi jo aštrumas. Jį kelia susikrimtęs Rašto žinovas, nes yra girdėjęs Kristaus pasakymą, kad vaikiškam paprastumui gali būti apreiškta tai, kas mokytam ir išmintigam paslėpta. Klausėjas iš to pasakymo suprato, kad Jėzus vaidina ypatingą vaidmenį: jis skelbiasi turįs tokį Dievo pažinimą, kurį galima laikyti Dievo Sūnaus pažinimu. Prieš šitokią tariamą išdidumą ir pavojingus svaichiojimus Rašto žinovas sumanė išeiti su paprastu, blaiviu klausimu: ką reikia daryti, kad laimėtum amžinąjį gyvenimą? Klausėjas, įgudęs Įstatymo dalykuose, gerai žinojo, koks turi būti atsakymas į tą klausimą. Tačiau jis tikėjosi, kad Jėzus duos atsakymą, besiskiriantį nuo Įstatymo, o jis, būdamas Rašto žinovas ir Įstatymo saugotojas, galės triumfuodamas mokytoją pamokyti.

Tačiau klausėjo laukė didelis apsvylimas. Į taip, atrodo, ramiai iškeltą klausimą Jėzus dar ramiau atsakė taip pat klausimu: "Kaip parašyta įstatyme, kaip skaitai?"

Paklaustasis nedelsdamas atsakė: "Privalai mylėti Dievą visa savo širdimi, visa siela, visomis jėgomis ir visa savo nuotaika, o savo artimą turi mylėti, kaip pats save".

Į tai Jėzus pasakė: "Gerai atsakei, tai daryk, ir gyvensi".

Gundytojas, kuris labai norėjo Jėzų sugėdyti, pats pasijuto sugautas. Jis norėjo Jėzų įvilinti į pavojingą pokalbį, tačiau Jėzus beveik nekalbėjo, o privertė jį patį kalbėti. Teisingam atsakymui, kurį anas davė, Jėzus nei kiek nesipriešino, o pritarrė, prijungdamas trumpą pagyrimą. Tas pagyrimas galėjo būti pajustas kaip lengva ironija.

Tačiau šioje situacijoje Rašto žinovas nenorėjo pasilikti. Jis mėgino išsigelbėti

nauju klausimu. Tas naujas klausimas buvo kartu ir nežinojimo prisipažinimas, ir naujos pinklės Jėzui. Jis paklausė: "Kas tad yra mano artimas?"

Visa tai atsitiko tuo metu, kai Jėzus su savo mokiniiais ėjo iš Samarijos ir perėjo į Judėjos kraštą. Galbūt Rašto žinovas buvo girdėjęs, jog Jėzus samariečių neišjungė iš savo veiklos. O tai jau buvo prieš Įstatymo aiškinimą ir tautinį jausmą. Galbūt šiuo nauju klausimu klausėjas tikėjosi didesnio pasisekimo. Mažų mažiausiai jis dabar tikėjosi laimėti bent tiek, kad privers Jėzų kalbėti. Ir iš tikrųjų Jėzus prakalbėjo. Į teoretinį klausimą jis atsakė pilnu įtampos pasakojimu, paremtu tos vietos ir to laiko aktualijomis.

"Vienas žmogus ėjo iš Jeruzalės į Jerichą ir buvo plėšikų užpultas (Luko 10, 30-37). Tie jį apgrobė ir sumušę paliko pusgyvį pakelėje.

Atsitiktinai tuo keliu ėjo vienas kunigas. Jis jį matė, bet praėjo pro šalį.

Panašiai tuo keliu ėjęs levitas taip pat jį matė, bet praėjo pro šalį.

Samarietis, kuris tuo keliu ėjo, jį pamatęs, buvo pagautas užuojautos. Prie jo priėjęs, aprišo jo žaizdas, prieš tai užpylęs ant jų vyno ir alyvos. Po to jis užkėlė jį ant savo gyvulio, atgabeno ligi užeigos ir paglobojo. Kitą dieną jis išsitraukė porą denarų, padavė juos šeimininkui ir pasakė: "Pasirūpink juo toliau. Ir jeigu dėl to pasidarytų daugiau išlaidų, aš grįždamas už jas atsilyginsiu".

Kaip tau atrodo, kuris iš tų buvo artimas tam, kuris buvo užpultas plėšikų?"

Kaip skaudus ir pažeminantis šis pasakojimas turėjo atrodyti išdidžiam žydų įstatymo mokytojui! Tai turėjo atrodyti kaip kietas atsakymas į Jėzui iškeltą klausimą. Jis buvo toks natūralus ir atitinkantis vietos aplinkybes! Tad priešinimasis jam būtų buvęs betikslis.

(B.d.)

◆ Jėzuitas kun. Nick Weber, iš Lichtensteino, yra sukūręs cirką ir su juo važinėja po pasaulį, rasdamas būdų susirenkantiems žmonėms perteikti ir religinę mintį.

EVANGELIZACIJA

VINCAS KOLYČIUS

Katalikų tarpe žodis “evangelizacija” nėra populiarus. Daug kam gali atrodyti, kad pagrindinis evangelizacijos tikslas yra atversti žmones į katalikybę. Misionieriai važiuoja į Afriką, Aziją ir kitus kraštus, kad atvestų žmones prie Jėzaus. Aišku, kad atvestieji po to priklauso tai denominacijai, kurioje yra jų misionierius. Tai yra viena evangelizacijos šaka, kuri yra svarbi, nes tai yra vykdomas Kristaus įsakymo: “Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai” (Mk 16,15).

Aš noriu pasidalinti mintimis apie evangelizaciją mūsų lietuvių katalikų tarpe, mūsų šeimose, parapijose, bendruomenėje, išeivijoje ir Lietuvoje. Popiežius Paulius VI savo enciklikoje apie evangelizaciją yra pasakęs: Evangelizacijos tikslas yra žmogaus *vidinis atsivertimas*... Bažnyčia evangelizuoja, kada ji siekia atversti žmogų, remdamasi Dievo Žodžio jėga” (“On Evangelization in the Modern World”, 18 sk.).

Žmogaus vidinį pasikeitimą labai vaizdingai apibūdina šv. Paulius, sakydamas: “Atsižadėkite ankstyvesnio senojo žmogaus gyvenimo būdo, kuris žlugdo žmogų apgaulingais geismais, atsinaujinkite savo proto dvasinėje gelmėje, apsilvirkite nauju žmogumi, kuris sutvertas pagal Dievą teisme ir tiesos šventume” (Ef 4,22-24).

Daug kam tie žodžiai, pasakyti popiežiaus Pauliaus VI ir apaštalo Pauliaus, mažai ką reiškia, atrodo abstraktiški. Girdime pasakymą, kad mes esame katalikai ir mums daugiau nieko nereikia. Kartais nesuspradami net tyčiojamės iš protestantų, kurie skelbia Jėzaus pasakytus žodžius, kad reikia iš naujo atgimti. Skaitydami panašias citatas atmetame, kaip nekatalikiškas, pavyzdžiui: “Tol, kol žmogus neįtikės į

Jėzų Kristų, tikrą žmogų ir tikrą Dievą, ir jo neišpažins ir nepriims kaip savo Išganytojo, tam žmogui nieko nepadės. Išganymas, kuris yra siūlomas visai žmonijai, tam žmogui liks bereikšmis”. Arba: “Kiekvienas, kuris priima Jėzų, įsikūnijusį Dievo Žodį, savo Išganytoju ir Viešpačiu, atgimsta iš naujo, veikiant tai pačiai Šv. Dvasiai, kuria Jėzus Marijos iščiose buvo pradėtas”. Tai yra žodžiai popiežiaus šv. Leono Didžiojo (440-461 m.).

Šiandieną visame pasaulyje daugelis katalikų yra įsijungę į Šv. Dvasios judėjimą, yra atgimę iš naujo. Jie jaučia artimą ryšį su Jėzumi, stengdamiesi tokį asmeninį ryšį ugdyti. Daug kas norėtų išgirsti bažnyčiose apie tokį naują atgimimą, apie artimą santykį su Jėzumi, nes jie savyje jaučia kažkokią tuštumą, nes nėra patenkinti tik atlikimu išorinių religinių formų. Jaučia, kad jų tikėjimas yra labai paviršutinis, ir jie norėtų kažko daugiau, bet nežino, ką turėtų daryti.

Popiežius Paulius VI sakė: “Bažnyčia egzistuoja tam, kad evangelizuotų”. Jau šimtmečiais Bažnyčia skelbia ir moko apie Jėzaus buvimą Eucharistijoje, tačiau retai yra girdima apie reikalingą artimo ryšio su Jėzumi ir su Tėvu. Ypač mažai yra kalbama apie Šv. Dvasios vaidmenį mūsų gyvenime, josios reikšmę, jai atsidavimą, su ja bendravimą. Jei yra kalbama, tai daugiausia tik teoretiškai, abstrakčiai, bet ne praktiškai, kad paliestų klausytojų širdis ir gyvenimą.

Vienas iš II Vatikano Susirinkimo šulų, Belgijos kardinolas Suenens, rašo: “Kaipo ganytojui man visą laiką rūpi, kaip krikščionybę padaryti asmeniškai kiekvienam krikščioniui, kurie neturi asmeniškio ryšio su Kristumi. Daugelis krikščionių to visai

nepergyvena, dauguma yra krikščionys tiktai iš papratimo, kadangi jų tėvai tik tokie buvo, ar panašiai. Tačiau yra reikalinga, kad kiekvienas asmuo kada nors savo gyvenime pasivestų Jėzui, priimtų jį savo Išganytoju ir Viešpačiu" (New Covenant, 1973, Nr. 12).

Visos evangelizacijos pagrindas yra aiškus Evangelijos pristatymas. Daugumas katalikų yra per daug metų girdėję visą Evangeliją, ar tai bažnyčioje Mišių metu, ar namuose skaitydami Šv. Raštą, tačiau Evangelija nėra palietusi jų širdies gilumos, nėra pakeitusi jų gyvenimo. Kodėl taip yra? Todėl, kad, kaip palyginime apie sėjėją, sėkla neįleido šaknų, ji nukrito ant kietos žemės, ji liko tik kaip informacija. Evangelijos žodžiai paliečia žmogaus širdies gelmes tik su Šv. Dvasios pagalba. Tik Šv. Dvasia išpureną tą dirvą, į kurią kritusi sėkla — Dievo Žodis gali nešti gausių vaisių.

Norint evangelizuoti kitus, pirmiausia turime mes patys būti evangelizuoti; leisti Šv. Dvasiai veikti mumyse taip, kad Dievo Žodis būtų mūsų gyvenimo dalis ir būtų mums reikalingas taip, kaip ir kvėpavimas.

Todėl yra labai svarbu patiems įsisąmoninti, o tada ir kitiems perduoti pagrindines tikėjimo — Evangelijos tiesas. Jos yra:

1. *Sukūrimas* — Dievo planas: Dievas mus myli ir nori, kad mes su juo būtume viena.
2. *Nupuolimas* — mūsų problema: nuodėmė. Nuodėmė mus atskyrė nuo Dievo.
3. *Įsikūnijimas* — Dievo atsakymas: Jėzus, nes tik jis gali mus vėl suitaikyti su Tėvu.
4. *Išganymas* — mūsų atsiliėpimas: Dievo dovanos — Jėzaus priėmimas.

Pasvarstykime apie kiekvieną tiesą atskirai.

Dievo planas

Pirmoji tiesa yra: Dievas mus myli ir nori, kad mes turėtume laimingą gyvenimą. "Aš atėjau, kad žmonės turėtų gyvenimą, — kad apščiai jo turėtų" (Jn 10,10).

"Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo vienatinį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, neprašūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą" (Jn 3,16).

Senajo Testamento Pradžios knygoje randame Dievo planą jo kūrime. Viskas, ką Dievas sukūrė, buvo gera. Didžiausias Dievo kūrinys buvo žmogus. "Ir Dievas sutvėrė žmogų pagal savo paveikslą" (Pr 1,27). Koks nuostabus kūrinys yra žmogus, nes jis yra sutvertas į paties Dievo panašumą.

Toliau Pradžios knygoje skaitome, kad Dievas vaikščiojo ir kalbėjo su žmogumi (3,8-9). Tai reiškia, kad Dievo plane buvo turėti artimą ryšį su žmogumi.

Tačiau atsitiko nelaimė. Žmogus nepakluso ir, pasipriešindamas Dievui, pasidavė gundymui. Ir buvęs artimas ryšys su Dievu nutrūko, atsirado praraja. Bet po nupuolimo Dievo meilė žmogui tęsėsi ir toliau. Jis nupuolusius pirmuosius tėvus apengė kailiniais apdarais ir pažadėjo, kad "moteriškos palikuonis sutrins žalčiui (gundytojui) galvą".

Per visą Senąjį Testamentą Dievas kalba pranašų lūpomis savo tautai apie jo meilę, rūpestį, ragindamas juos sugrįžti prie savo Kūrėjo.

Todėl evangelizuojant yra labai svarbu pabrėžti Dievo meilę, kad ji yra nešališka: jis myli ta pačia meile didžiausią nusidėjėlį ir didžiausią šventąjį. Daug kas gali galvoti, kad tai nėra gyvenimo realybė, nes gyvenime yra tiek daug skausmo: kenčia nekalti žmonės, badu miršta vaikai ir t.t. Tai yra tiesa, tačiau Dievas nenorėjo tokio pasaulio. Jo tikslas buvo, kad žmogus būtų laimingas, kad viešpatautų taika, ramybė ir kad jis pats būtų pasaulio valdovas. Bet žmogus, turė-

Sigito Tamkevičiaus, S.J., šventinimas vyskupu Kauno arkikatedroje per Sekmines. Iš kairės stovi: vysk. J. Tunaitis, kard. V. Sladkevičius, vysk. S. Tamkevičius, vysk. J. Preikšas, vysk. V. Michelevičius. Kalba premjeras Vagnorius. Pačioje dešinėje — ministras Saudargas su žmona.

damas laisvą valią, Dievą atmetė, įsigalėjo nuodėmė ir dėl to pasaulyje vyksta karai, persekiojimai, ligos.

Mūsų problema — nuodėmė, kuri mus atskyrė nuo Dievo

Žmogus yra nuodėmingas, nes per nuodėmę tapo atskirtas nuo Dievo. “Kodėl Dievas įsakė, kad nevalgytumėt iš visų rojaus medžių?... Visai judu nemirsite, nes Dievas žino, kad tą dieną, kurioje judu iš jo valgysite, atsidarys jūsų akys, ir būsite kaip dievai, ir žinosite, kas gera ir kas pikta” (Pr 3,1-4). Šėtono tikslas yra mus apgauti, įtikinti, kad Dievo planas nėra mūsų gerovei. Žmoguje yra bloga valia, kuri atsirado po nupuolimo, nepaklusti įstatymui,

jam pasipriešinti ir daryti tai, kas man patinka.

Šv. Raštas sako: “Nėra teisingas, nėra nė vieno” (Rom 3,11). “Visi yra nusidėję ir stojo Dievo garbės” (Rom 3,23). “Atpildas už nuodėmę — mirtis, o Dievo malonės dovana — amžinasis gyvenimas mūsų Viešpatyje Jėzuje Kristuje” (Rom 6,23).

Kalbėdami apie šią tiesą kitiems, turime vengti apkaltinimo kito asmens bet kokiomis nuodėmėmis, tuo priversdami jį save teisinti. Yra svarbu pabrėžti, kad visi esame nusidėjėliai, nes kol to nepajuntame, negalime pajusti ir Dievo meilės. Todėl yra labai svarbu atpažinti nuodėmę savo gyvenime ir, tik ją atpažinę, pradedame matyti tikrą šviesą. Kiekvienam reikia pamatyti

ir apsispręsti, kad gyvenimas šviesoje yra daug geresnis negu tamsoje. Tamsybė veda į mirtį, šviesa — į pilnutinį gyvenimą.

Dievo atsakymas — Jėzus

Jėzus yra Išganytojas, Jėzus yra Viešpats! Tai yra trečioji tikėjimo tiesa. Kiekvienam yra svarbu įsitikinti, kad Jėzus yra Dievo atsakymas į visas mūsų problemas. Tad evangelizuojant galima žmogų paklausti, ką jis mano, koks būtų atsakymas į šių dienų problemas. Vieni galvoja, kad auklėjimas, švietimas, išsilavinimas, kitiems atrodo geri darbai, humanizmas, moralė. Dar kiti mano, kad religinių pareigų atlikimas priartina žmogų prie Dievo. Aišku, kad visi šie dalykai patys savyje yra geri, tačiau mes, remdamiesi jais ir savo jėgomis, Dievo nepasieksime, nes pats Dievas ieško žmogaus, norėdamas jį prie savęs priartinti, ir tai jis padarė per savo Sūnų Jėzų Kristų, kuris yra Dievas ir žmogus. Tik per Jėzų Kristų žmogus gali išgyventi Dievo artumą, pajusti jo meilę, ramybę. "Niekas nenueina pas Tėvą kitaip, kaip tik per mane" (Jn 14,6).

Nuo ko Jėzus mus išgelbsti? Nuo amžinos pražūties, nuo amžino pasmerkimo. "Jis pats savo kūne užnešė mūsų nuodėmes ant kryžiaus, kad, numirę nuodėmėms, gyventume teisumui. Jūs esate išgydyti jo žaizdomis" (1 Pt 2,24). "Visi, kurie jį tiki, gaus jo vardu nuodėmių atleidimą" (Apd 10,43). Kristus nori mums atleisti. Jis myli žmogų tokį, koks jis yra, tačiau jis nori kiekvieną išlaisvinti iš nuodėmės ir kaltės jausmo.

Tad ką mes turime daryti? "Jeigu išpažįstame savo nuodėmes, jis ištikimas ir tiesingas, kad atleistų mums nuodėmes ir apvalytų mus nuo visų nedorybių" (1 Jn 1,9).

Nuodėmių išpažinimas yra būtinas išganymui. Jeigu žmogus negali atpažinti nuodėmės, tai kaip jis gali būti iš jos išlaisvintas? Jėzus sakė: "Aš atėjau šaukti

į atgailą ne teisiųjų, o nusidėjėlių" (Lk 5,32). "Jūs gi esate išgelbėti malone per tikėjimą, ir ne iš savęs, bet tai yra Dievo dovana; ir ne darbai, kad kas nors nesi-girtų" (Ef 2,8-9).

Mūsų atsiliepimas — Dievo dovanos priėmimas

Tai ketvirtoji tiesa, kuri reikalauja žmogaus laisvo apsisprendimo ir su laisva valia priimti Dievo dovaną — išganyimą per Jėzų Kristų, veikiant Šventajai Dvasiai. Štai ką Dievas kalba apie tai Šv. Rašte: "Aš stoviu prie durų ir beldžiu; jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakarienįiausiu su juo, o jis su manimi" (Apr 3,20). "Visiems, kurie jį priėmė, jis davė galią tapti Dievo vaikais — tiems, kurie tiki jo vardą" (Jn 1,12).

Dievas neprievartauja žmogaus dovanos priimti. Jis: "Stovi prie durų ir beldžiasi". Reikia, kad pats žmogus tas duris atidarytų, nes durų rankena yra viduje, bet ne iš lauko. Evangelizuojant yra svarbu tai pabrėžti.

Kaip aš galiu tas duris atidaryti? — paklaus ne vienas. Be Šv. Dvasios pagalbos tai yra neįmanoma, nes tai yra jos darbas. Reikalinga leisti veikti Šv. Dvasiai mumyse. Jėzus savo mokiniams sakė: "Kai ant jūsų nužengs Šventoji Dvasia, jūs gausite jos galybės ir tapsite mano liudytojai" (Apd 1,8). Mums, katalikams, Šv. Dvasios išsiliejimas "jėgos ar galybės" gavimas turėtų įvykti per Sutvirtinimo sakramentą. Bet tai įvyksta retai. Kodėl? Kad sakramentai būtų reikšmingi ir keistų mūsų gyvenimą, reikia aktyvaus, subrendusio ir gyvo tikėjimo. Šv. Dvasią mes gauname per Krikštą ir Sutvirtinimą, bet nesinaudojame jos jėga, nes apie ją mažai žinome. "Dvasia ateina pagalbon mūsų silpnumui" (Rom 8,26).

Kaip mes galime patirti Šv. Dvasios veikimą mumyse? Ką man reikia daryti? Atsakymą davė pats Jėzus, sakydamas:

“Prašykite”. “Jei tad jūs, būdami nelabi, mokate savo vaikams duoti gerų daiktų, juo labiau jūsų Tėvas iš dangaus suteiks Šventąją Dvasią tiems, kurie jį prašo” (Lk 11,13). Bet prašymas turi būti nuoširdus.

Su visišku tikėjimu ir pasitikėjimu kalbėkime šią nusidėjėlio maldą:

Viešpatie Jėzau, aš žinau ir prisipažįstu, kad esu nusidėjėlis (nusidėjėlė) ir savo jėgomis negaliu priartėti prie Dievo Tėvo. Aš gailiuosi už visas savo gyvenime padarytas kaltes ir nuodėmes, noriu jų atsikratyti ir prašau atleidimo.

Viešpatie Jėzau, aš tikiu, kad Tu mirei ant kryžiaus už mano nuodėmes, jas nuplaudamas savo švenčiausiu krauju, kad mane sutaikytum su Tėvu. Aš išpažįstu ir priimu Tave, Jėzau, savo asmeniniu Išganytoju ir Viešpačiu ir savo laisvu apsisprendimu bei laisva valia visiškai atsiduodu Tau. Siųsk savo Šventąją Dvasią į mano širdį, kad per jos veikimą aš pajusčiau tą naują gyvenimą, kurį Tu atnešei tiems, kurie Tave išpažįsta ir priima savo Viešpačiu.

Ateik, Šv. Dvasia, ir vadovauk man mano gyvenime.

Dėkoju Tau, Viešpatie Jėzau, ir garbinu Tave, kad Tu išklausai mano maldą. Amen.

“Jeigu lūpomis išpažinsi Viešpatį Jėzų ir širdimi tikėsi, kad Dievas jį prikėlė iš numirusių, būsi išgelbėtas. Širdimi priimtas tikėjimas veda į teisumą, o lūpomis išpažintas — į išganymą” (Rom 10,9-10).

“Kas išpažins mane žmonių akivaizdoje, ir aš jį išpažinsiu savo dangiškojo Tėvo akivaizdoje. O kas išsigins manęs žmonių akivaizdoje, ir aš jo išsiginsiu dangiškojo Tėvo akivaizdoje” (Mt 10,32-33).

Šios 4 tikėjimo tiesos yra evangelizacijos pagrindas. Lankydami ligonius ar kalbėdami su artimaisiais, draugais, kurie gyve-

na be vilties, depresijoje, išaiškinkime trumpai jas, būtent:

1. Dievas mus myli.
2. Žmogus yra nuodėmingas.
3. Jėzus yra vienintelis kelias pas Tėvą.
4. Mums reikia tikėjimu priimti Jėzų savo Išganytoju ir Viešpačiu.

Po to meldžiamės, išpažindami savo nuodėmingumą, prašydami atleidimo ir Šv. Dvasios išsiliejimo bei jėgos, kad Jėzus taptų mūsų gyvenimo centru.

Po šios maldos daugelis žmonių yra pajutę Šv. Dvasios veikimą, jos vaisius, naują gyvenimą ir Jėzaus artumą. Pirmą kartą savo gyvenime išgyvenę džiaugsmą, ramybę, meilę ir kitas Šv. Dvasios dovanas. (Gal 5,22). Bet galima ir nieko nejauti, todėl svarbu pabrėžti, kad ne jausmas yra pagrindas, bet tikėjimas ir Dievo pažadas: “Prašykite, ir gausite, ieškokite, ir rasite, belskite, ir bus jums atidaryta”. Jausmas gali kartais ateiti vėliau.

Šitie yra pirmieji evangelizacijos žingsniai. Po to eina brendimas tikėjime, augimas Kristuje, gilinimasis į Dievo Žodį — Šv. Raštą. “Tikėjimas auga iš klausymo, klausymas — kai skelbiami Kristaus žodžiai” (Rom 10,17).

Kodėl popiežius paskelbė šį dešimtmetį evangelizacijos dešimtmečiu? Todėl, kad jis mato, kokia yra tikėjimo krizė mūsų Katalikų Bažnyčioje. Nors mes save vadiname krikščionimis, bet nepažįstame Jėzaus Kristaus. Jis nebėra mūsų gyvenimo centre, jis nebėra parapijų, kunigų ir jų pamokslų centre. Evangelizacija yra iššūkis ne tik kunigams, nors jie pirmieji turėtų atsiliepti į popiežiaus kvietimą evangelizuoti, bet ir visiems tikintiesiems. Pradėkime savo tikėjimu dalintis su kitais, sakydami, ką Dievas yra padaręs mums mūsų gyvenime. Ir ne tik kalbėkime, bet ir savo gyvenimu parodykime. “Eikite į visą pasaulį ir skelbkite Evangeliją visai kūrinijai” (Mk 16,15).

KAS MYLI — PAŽĮSTA DIEVĄ

CHIARA LUBICH

"Kiekvienas, kuris myli, yra gimęs iš Dievo ir pažįsta Dievą" (1 Jn 4,7).

Tie žodžiai yra paimti iš šv. Jono pirmojo laiško. Jame apaštalas kalba apie tikrą, tyrą meilę, kuri yra priešingybė savimylai, taip išsivalęusiai pasaulyje. Jis kalba apie tą meilę, kuri ateina iš Dievo, kurią Jėzus atnešė iš dangaus ir kurią apreiškė savo mokymu, savo gyvenimo pavyzdžiu ir mirtimi ant kryžiaus. Dėl to tokia meilė ir patraukia mus mylėti Tėvą ir žmones, tuo būdu, kaip Jėzus juos myli.

Apaštalas sako, kad meilė padeda krikščioniui išvengti klaidų ir painiavų. Krikščionis yra Dievo vaikas, jo sutvertas, todėl ir Dievo gyvenimo dalininkas.

Kas gi gali parodyti asmens ypatingumą? Tą ypatingumą rodo meilė, kuri čia aprašoma ir pagal kurią krikščionis gyvena, bet ne koks išorinis ženklas, dokumentas, pasas, profesija ar dalyvavimas kokioje veikloje. Tikras krikščionis, tikras Dievo vaikas yra tasai, kurį įkvepia meilė ir kuriam vadovauja meilė, ateinanti iš Dievo.

Šv. Jonas toliau kalba apie tos meilės veikimą. Toji meilė veikdama pirmiausia

duoda Dievo pažinimą. Tai ne koks intelektualinis pažinimas, kurį galima rasti knygose ir kuris taip pat reikalingas. Tai yra gilus pažinimas, kuris ateina iš Dievo, kai jis mums duoda savo šviesą ir apreiškia savo meilę.

Apaštalas nori priminti, kad Dievas apsireiškia mums, jei mes jį mylime. Jei mes pradedame mylėti kaip Jėzus mus mokė, tada Dievas patraukia mus vis į gilesnę vienybę su juo. Tas nuostabus patyrimas padės mums būti tvirtais ir ryžtingais, kai reikės pasipriešinti pasaulio klaidoms ir vilionėms.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia apmąstomus žodžius? Gyvendami pagal tą meilę, kuri ateina iš Dievo ir kurios mokė Jėzus. Jei tai darysime, prieš mus atsivers platūs horizontai.

Užtai, kad nepasiliktumėm miglotame ir abstraktiniame galvojeime, norėdami mylėti Dievą ir vykdyti jo įsakymus, turime atsiminti tų įsakymų kai kuriuos pagrindinius aspektus. Tie aspektai skatins mus mylėti artimą konkrečiais darbais mažuose ir dideliuose reikaluose ir rūpesčiuose. Tad stenkimės sekti Jėzaus pavyzdžiu, mylėdami pirmi, neprisirišę prie savęs, priimdami lengvesnius ir sunkius kryžius, kuriuos visa tai darant reikės nešti.

Taip darydami, mes taip pat veikiai patirsime Dievo artumą, tą vienybę su juo, tą šviesą, ramybę ir vidinį džiaugsmą, kurį Jėzus nori, kad turėtumėm.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

◆ Lietuvis mechanikos inžinierius Edvardas Stočkus, baigęs Švč. Širdies seminariją Hales Corners, WI, įšventintas kunigu. Jo pirmos šv. Mišios buvo gegužės 18 d. Šv. Kotrinos bažnyčioje Oak Lawn. Paskirtas į Dievo Apvaizdos parapiją Westchester. Jis buvo vedęs, išaugino ir išmokslino tris sūnus. Jo žmona Barbora mirė, ir jis ryžosi būti kunigu. Jau ir anksčiau jis buvo diakonas. Jis yra baigęs Illinois Technologijos Institutą, dabar turi 60 m. amžiaus.

◆ JAV protestantų kunigas David Hartman laikrašty "Sunday Visitor" balandžio 14 d. išspausdino straipsnį, kuriame džiaugiasi, kad katalikai kunigai pasilieka nevedę; vedęs dvasininkas turi dalinti savo dėmesį tarp šeimos ir sielovados darbų ir tenka skirti vienų pareigų dalį atlikti kitoms pareigoms.

◆ Vytauto Didžiojo bažnyčioje Kaune įvyko pirmos pamaldos kurtiems, perduodant žodžius jų ženklais. Numatyta ir ateityje ruošti tokias pamaldas jiems, o taip pat ir vežiojamiems bei kitiems invalidams.

Atpirkėjo misija

Kun. K. J. Ambrasas, S.J.

Sausio 22-ąją oficialiai skelbiama nauja popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo enciklika "ATPIRKĖJO MISIJA" (Redemptoris missio). II Vatikano Suvažiavimas pabrėžė Bažnyčios misinę paskirtį. Po 25-rių metų misijų darbą liečiančio dokumento "Ad gentes" (Tautoms) paskelbimo jaučiame vaisingus šio nutarimo pėdsakus, bet tuo negalime pasitenkinti. Dabar skelbiama naujoji enciklika kviečia naujam misijų žygiui — atnaujinti tikėjimą ir krikščioniškąjį gyvenimą. Juk apaštališkoji evangelizacija yra pirmasis Bažnyčios uždavinys, kurį turi spręsti kiekvienas žmonių narys. Mat tie, kas nepripažįsta Kristaus, nesudaro Bažnyčios dalies, bet Dievas Bažnyčios veikla pasirengęs išpurenti dirvą Evangelijos sėklai. Štai pasitaikė puiki proga visas Bažnyčios jėgas sutelkti naujai evangelizacijai ir apaštalavimui.

Naujoji popiežiaus enciklika susideda iš įžangos ir aštuonių skyrių su pabaiga. Pirmajame skyriuje kalbama apie Jėzų Kristų, kuris yra vienintelis mūsų Gelbėtojas. O Bažnyčios visuotinę misiją kaip tik pagimdo tikėjimas į Kristų. Kaip tik tikėjimas padeda suprasti ir įgyvendinti, skleisti ir plėsti misijas.

Antrajame skyriuje pasakojama apie Dievo karalystę, kurią skelbė Kristus žmonijai. Ši karalystė dar nėra iki galo užbaigta. Meilės karalystė, į kurią yra pašaukti visi žmonės, apima visas veiklos — medžiagines, dvasines, intelektualias — sritis. Apaštali Darbuose ir šv. Pauliaus laiškuose ši meilės karalystė sutapatinama su Kristumi.

Toliau popiežius savo dokumente dėsto apie Šv. Dvasią kaip misijų įkvėpėją, kuri laikoma visų Bažnyčios apaštališkųjų dar-

bų žadintoja. Mūsų dienomis atsiveria didžiuliai misijų veiklos akiračiai — pabrėžiama enciklikos ketvirtajame skyriuje.

Antrojoje šio dokumento dalyje nagrinėjama apaštalavimo keliai. Pirmiausia — savo gyvenimu liudyti Evangeliją, sekti Kristaus Išganytojo pavyzdžiu, kurti naujas krikščionių bendruomenes, stiprinti senąsias, ieškoti naujų pokalbio formų su kitų religijų atstovais, jaunąsias, neseniai susikūrusias Bažnyčias raginti kuo daugiau, kuo efektyviau padėti neturtingiesiems, plėsti karitatyvinės veiklos barus ir kitas apaštalavimo sritis.

Toliau enciklikoje kalbama apie apaštalavimo darbo organizatorius, vadovus ir eilinių darbuotojų uždavinius. Bažnyčios turi plėsti apaštalavimo sritis, remti ir siųsti misionierius į visas šalis. Atsakingiausi už šiuos misijų barus — pirmiausia Šv. Tėvas, o paskui vyskupai, vyskupų konferencijos ir visi kunigai privalo atiduoti savo širdį ir protą misijoms, skleisti Evangeliją. Katalikiškos bendruomenės, tiek kontempliatyvios, tiek ir veikliosios, yra ypatingai pašauktos tautų apaštalavimo darbui. Pasauliečių vieta misijų darbuose jau ženkliai nuo pat pirmųjų krikščionybės laikų. Moderniaisiais laikais tuo labiau laukiama aktyvios pasauliečių pagalbos, nes atsiveria labai platūs darbo barai. Paskutiniųjų laikų naujovės — bažnytiniai judėjimai — gali suteikti apaštalavimo darbui tam tikrų postūmių. Iš pasauliečių apaštalautojų labiausiai pageidautini katechetai, kurių visados trūksta, kurie visad reikalingi. Ypač šiame darbe turėtų svarbų vaidmenį atlikti Tautų Evangelizacijos Kongregacija, kurios uždavinys — tvarkyti, nubrėžti gaires visam misijų darbui, vadovauti šios srities dar-

buotojams. Tačiau svarbu ne tik patys misijų darbo vykdytojai. Čia didelės reikšmės turi apaštalavimas malda, kančia, meile ir auka. Todėl labai svarbu jau šį darbą pradėti nuo šeimų ir jaunuolių, kurie turi būti deramai pasirengę ir turėti drąsos atsilipti į Kristaus kvietimą: „Štai aš, Viešpatie, sakyk, ką turiu daryti?“

Apaštališkoji Bažnyčia taip pat laukia ekonominės pagalbos misijoms ir neturtingiesiems, kad būtų galima šį darbą be sutrikimų, nuosekliai dirbti, jį plėsti. Pasaulinės misijų dienos paskelbimas yra svarbus visos Bažnyčios gyvenimo postūmis.

Paskutiniajame paskelbtosios enciklikos skyriuje yra kalbama apie misijų dvasingumą. Apaštalavimo dvasia turi atitikti Kristaus mokslą ir jo skelbiamą Tiesą. Tikrasis apaštalas turi gyventi Kristaus skelbtąja meile. Turi būti šventas. Tai tikrojo misionieriaus idealas. Troškimas šventumo kaip tik labiausiai turi pasireikšti apaštalavimo darbe. Ši veikla ypač reikalinga šventumo, realizuoto praktikoje.

Kiekvieno misionieriaus gyvenimo būdingiausias bruožas — iš tikėjimo kylas vidinis džiaugsmas. Šiame nerimo kupiname, pesimizmo sukaustytame pasaulyje Gerosios Naujienos skelbimas tegalimas tik tokiam žmogui, kuris Kristuje iš tikrųjų rado tikrąją viltį. Kaip niekad anksčiau Bažnyčia turi progą skelbti Evangeliją tiek žodžiu, tiek ir savo gyvenimu visiems žmonėms ir visoms tautoms. Dabartis — naujoji apaštalavimo darbų aušra, prie kurios įsidienojimo turi prisidėti visi krikščionys, visos Bažnyčios.

Maldaukime visi, kad Šv. Dvasia Švč. Mergelės Marijos, kuri yra motiniškos meilės akivaizdus pavyzdys, tarpininkavimu įkvėptų visus, kurie ryžtųsi savo veikla atnaujinti mūsų laikų žmoniją.

Antrojo tūkstantmečio pabaigoje visa Bažnyčia kviečia prasmingiau dirbti, gyventi Kristaus paslaptimi, aukoti savo darbus žmogaus išgelbėjimui.

Vilniaus arkivyskupas Julijonas Steponavičius, miręs š.m. birželio 18 d.

J. Grikenio nuotr.

◆ Prez. Vytautas Landsbergis buvo Čikagos kardinolo J. Bernardino gegužės 13 d. pakviestas pusryčių, kur nuvyko su keleto lietuvių palyda ir turėjo progos painformuoti apie pastangas atstatyti Bažnyčią Lietuvoje į jai prideramą vietą. Prez. Landsbergis kardinolui įteikė menininko išdrožtą Rūpintojėlį. Kardinolas prezidentui įteikė arkivyskupijos dovaną ir prižadėjo, kad JAV vyskupai dės visas pastangas, kad Lietuvos nepriklausomybė būtų pripažinta.

◆ Vysk. Antano Deksnio 60 m. kunigystės ir 85 m. amžiaus sukaktis buvo iškilmingai paminėta Memmingene per Sekmines, ten vyksančių lietuvių kunigų rekolekcijų ir ateitininkų suvažiavimo metu.

Amerika ir Lietuva

Viktorija Žilinskaitė

Amerika ir Lietuva. Kaip toli ir kaip arti savo mintimis ir gyvenimu yra šie du kraštai. Kokie skirtingi žmonės gyvena čia ir ten. Tačiau yra kažkas, kas mus vienija širdyse, mintyse, darbuose. Ir tas kažkas yra miela Lietuva. Vieniems ji tolina tėvų gimtinę, kitiems — kasdieninę duoną, motina, globėja. Turbūt reikia patirti netektį ar kančią, kad pajustum svarbą tos gimtos būtinės atramos.

Galbūt mes, jaunieji, praradome kai kuriuos moralinius principus, kurių dar laikėsi vyresnieji — tėvai ir senelių karta. Kaip nenoriai pažįstame savo šaknis, kaip nenoriai mokomės senos ir skambios kalbos, kaip nenoriai mokomės apie istorinę, beje, didingą šios mažos šalies praeitį, kuri "pagairėję šiaurinio šalto vėjo, kryžkelėj rytų ir vakarų", kaip lengvai jos atsižadame ar būname tiesiog priversti ją palikti... Atitrūkimas nuo savo tėvynės reiškia atitrūkimą nuo savo kraujo praeities, nuo savo dvasios šaknų. Mes nusikalstame savo tėvams, pamindami jų vienintelę gimtą šalį, jų tautos garbę. Tuo pačiu mes tampame nepilnaverčiais žmonėmis, nes netenkame estetinio pagrindo.

Todėl labai sudėtinga jaunam žmogui, gimusiam ir subrendusiam Jungtinėse Amerikos Valstijose, suderinti svyje lietuviškuosius genus ir tuo pačiu būti moraliai lygiateisiu su amerikiečiu, nes jaunimas labai glaudžiai suauga su vietine kultūra, persigeria jos dvasia. Tačiau žmogus vis dėlto prieina tą laiptelį, ant kurio susikerta ilgesys, dvasia giminingų žmonių ir

noras neatitolti nuo gyvenamos aplinkos. Bet ir esame didūs tuo, kad galime nugalėti savo kančią. Reikėtų, kad ištvermė kliūtyje taptų mūsų įpročiu, o ramybė padėtų išsaugoti psichines jėgas. Amerikos lietuvis nebesugebėtų pritapti prie ekonominių, socialinių gyvenimo sąlygų Lietuvoje, lygiai taip pat galbūt jaučiasi šiek tiek svetimas tenykščiam jaunimui. Todėl geriausia nespřesti šios dilemos, o likti gyventi ten, kur gimei, ir pasistengti suderinti savyje prieštarīgus jausmus. Juk ne vienas lietuvis, likimo nublokštą į tolimas žemes, sugebėjo garsinti Lietuvos vardą. Svarbu jaustis savo tėvų šalies dalimi ir papildyti meilę, prierašumą, pagarbą gimtai žemei savo darbais ir mintimis. Juk ne vienas lietuvis buvo išguitas dėl dvasinės erdvės nepankamumo mokslui ir kūrybai, dėl primityvaus moralinio ir kultūrinio išsivystymo.

Negalima smerkti tų, kurie, priversti kūrybinių pareikalavimų, politinių ar socialinių suvokimų, o gal kitokių sumetimų ar būtinybių verčiami, palieka savo kraštus. Negalima smerkti ir tų, kurie ieško ir neranda, kurie jau rado, ar kurie net neieško sąlyčio su tėvų žeme, su savo šaknimis. Nėra žemėje teisėjo. Kiekvienas yra laisvas apsispręsti. Matyt, todėl ir žvelgia Lietuvos jaunimas į Vakarus pavydžiai dėl vidujinės laisvės, plačių galimybių. Na, o ta jaunimo dalis Amerikoje, kuri vis dėlto jaučia ryšio reikiamybę su gimtąja žeme, turėtų ieškoti šaltinių ne tik vietinėje spaudoje, Amerikos lietuvių bendrijose, bet reikėtų gyvo tiesioginio ryšio su tikraisiais Lietuvos žmonėmis, kad galėtų pažinti, pajusti vidinį bendrumą, kraujo giminingumą, kad galėtų plėtoti vienas kito dvasios tobulėjimą, nes esame atsakingi ateinančioms kartoms už žinių, vertybių, papročių, šeimos geneologijos išsaugojimą ir perdavimą, tiek tėvų šalies istorijoje ir dabarties kultūroje, bei mene, tiek kasdieniniame gyvenime, kuris taip smarkiai skiriasi Amerikoje ir Lietuvoje. Užduotis bendra, nors ne visi lietuvių palikuonys Jungtinėse Amerikos Valstijose nori turėti gyvą ryšį su lietuviais Lietuvoje. Tiesa, tam yra daug priežasčių, kas ypač tolia jaunosios kartos atstovus vienus nuo kitų, pavyzdžiui, kultūros, etinio ir estetinio supratimo stoka, išsilavinimo lygio skirtumas, bendrų interesų nebuvimas, bet galbūt giminingas kraujas suvirpintų gysleles, kurios padėtų Lietuvos jau-

Perlai atminties ežero dugne

Danguolė Pankevičienė

“...Aš sulipdysiu Tavo paveikslą kaip suskilusį stebuklingą veidrodį, ir jame spindės Tavo veidas!” — tokį pažadą Antanina Garmutė, knygos “Išėjo broliai” autorė, duoda vienai iš savo herojų. Šią nedidelę, bet ilgą spausdinimo kliūčių ruožą neseniai įveikusią knygą, manau, jau perskaitė daugelis, kas domisi savo Tėvynės istorija, o ypač dar labai nepilnais jos puslapiais apie pokario rezistenciją. A. Garmutė, Respublikos skaitytojai žinoma savo dokumentine apybraiža “Ešelonai”, šįkart pateikia išties tokių apybraižų ciklą. Per trumpą laiką — porą trejetą metų sukaupusi labai daug, aišku, laiko jau aptirpdytų žinių apie Lietuvos partizanus, kovojusius jos gimtajame krašte — plote tarp Prienų, Šilavoto ir Vieverių, pateikia

jas ne sausai, o stengdamasi išryškinti žuvusiųjų asmenybes, kiekvienam, kad ir nežymiam “pilkajam didvyriui” rasdama šiltų, vaizdingų žodžių.

Štai Juozas Lukša — “Laisvės Kovų aukuro kertinis akmuo” — gilaus proto, tvirtos valios, klasikinių veido bruožų vyras, šaunūs kiti trys jo broliai (apybraiža “Priesaika Motinai”), Kazimieras Pyplys — milžinas dvasia ir kūnu (apybraiža “Mažytis”); Antanina Kurtinytė (apybr. “Lietuvos liepa”), broliai Jundilai (“Arimų sūnūs”), Prienų gimnazijos mokytojas Juozas Stravinskas (“Paskutinė chemijos pamoka”) ir daug kitų. Pastarojoje čia suminėtoje apybraižoje autorė kruopščiai nuvalo, iki tauraus blizgesio nušveičia partizanų vado, bjauriai apjuodinto sovietinėje spaudoje, paveikslą. Paskaitykime nedidelę ištrauką drauge:

“Lyja. Šilti lašai laisto birželio žalumą, pilką akmens grindinį ir trijų partizanų lavonus, paguldytus paniekinimui Prienų miestelio aikštėje. Lietus pamažėle nuprausia kruviną Geležinio Vilko rinktinės vado “Kardo” veidą. Jo graži, didelė galva ramiai nusvirusi, vešlūs geltoni plaukai pasklidę purve, o iš plačiai atmerktų akių lyg ašaros srovėna lietaus lašai.

Lietus nuvijo stribus į patalpas. Sargybos nėra. Aikštėje stabtelėjo būrelis mokinių: “Viešpatie, mūsų chemijos mokytojas Stravinskas! Aukso žmogus, o su juo šitaip!” Mokiniai susigūžę nubėga. Prieina kiti žmonės. Miestelio aikštėje vyksta paskutinė chemijos pamoka. Mokytojas net miręs duoda pačią tauriausią pamoką. Nebyliai gulintį Prienų aikštėje, jį suprantą visi, net ir mokslų neragavę žmogeliai, artų

nimui tose srityse, kur esame silpni. O Amerikos jaunimas galėtų plačiau ir giliau susipažinti su Lietuva.

Galbūt bendradarbiaudami, vedami taurių ir nuoširdžių siekių bei norų, nuveiktume kur kas daugiau, negu skaidydami ir kentėdami pavieniui, besiblaškydami viduje — vieni dėl jausmo tėvynei išsigimimo, kiti dėl buitės ar nesugebėjimo, neturėdami sąlygų susivokti, kažko pasiekti, pasirinkti vertybes bei tikslus. Reikia eiti vieniems pas kitus, nes mes, tautiečiai, galime draugus dvasiškai pakylėti, pa-

laikyti, paskatinti darbams, tokiems tyriems kaip ašara ir tauriems bei dideliems kaip mūsų Lietuvėlė. Pasitikėkime vieni kitais, būkime nuoširdūs, atviri ir teisingi bei dėmesingi bei siskleidžiančiam vidujiniam gėriui, kurį vieni kitų akyse ir be žodžių suprantame, nes esame vieno kraujo, vienos žemės, bendrų šaknų žmonės. Ieškokime vieni kitų. Ateinančios kartos neatleis, jeigu prarasime estetinių ir dvasinių šaknų principus.

Ukmergė, 1991, 02 1

krašto vargo pelės. Pašiorpę jie stebi šį vaizdą. Stebi taip, kad paskui vaikų vaikaičiai nepamirštų: niekas nedingsta — materija įgauna dvasinę išraišką. Laisvės nužudyti neįmanoma! Nebūna ir nebus veltui pralieto kraujo už Tėvynę!” (Kaip aktualiai tai skamba prisiminus šių metų sausio 13-osios įvykius Vilniuje...)

Knygoje apstu tokių emocionalių nuspalvintų vietų, kuriose labai ryški autorės pozicija.

Pačią autorę, Antaniną Garmutę, pažįstu nuo jaunų dienų, kai ji, peršokusi kelias klases, atėjo į Kauno 13-osios vidurinės mokyklos XI klasę, grįžusi iš tremties. Nedidukė, tamsių didelių akių, su kasom. Niekur nesikišo, buvo pabrėžtinai santūri, bet kartu bičiuliška ir paprasta. Labai gerai mokėsi ir, jei ne tas nelemtas tremtinės antspaudas, tikrai būtų mums nupūtusi visus mokyklos baigimo medalius. Vėliau, jau baigus aukštuosius mokslus, pasiekdavo žinios apie itin sėkmingą Antaninos mokslinę veiklą. O štai pastaraisiais metais sužinojome, kad ji turi ir publicistės talentą.

Savo knyga, kuria A. Garmutė pagerbia kelis šimtus tautos didvyrių, ji sakosi grąžinanti skolą Lietuvai. Duokdie mums visiems jausti tokią pareigą ir taip atlikti — lyg savotišką žygdarbį. O juk labai reikėtų, kad ir kituose Lietuvos kraštuose (ypač Dzūkijoje) rastųsi plunksną valdančių entuziastų, kurie surinktų ir paliktų istorijai kuo daugiau medžiagos apie rezistencijos dalyvius. Faktus ir žuvusius kovotojus atsimenančių žmonių tolydžio vis mažėja, laikas pasiglemžia vis daugiau žinių, tad ar galima leisti, kad jos pranyktų lyg birame smėlyje. Ir A. Garmutei ne viską pavyko surinkti — apie tai byloja dabar, jau po knygos išėjimo, jos gaunami laiškai iš žmonių, jog tas ir tas nepaminėta, neaprašyta.

Šios dokumentinės apybraižos bendru “Išėjo broliai” pavadinimu neabejotinai reikšmingos tuo, kad faktais dar kartą paneigia tarybinių istorikų bei visokių rašėvų pastangas mūsų šventąją rezistenciją parodyti kaip pokario klasių kovą, apšmeižti partizanus, pavaizduojant juos kaip kažkokius “banditus”. Tikroji istorija, dokumentika tvirtina: pasipriešinimo kovon kilo šauniausi, labiausiai apsišvietę Lietuvos vyrai, Nepriklausomybės dirvoje išaugę Suvalkijos artojai, anot A. Garmutės; į ją įsitraukdavo

ištisos šeimos, ir daugiau, ir mažiau pasiturinčios; motinos šiai kovai laimino savo vaikus, o paskui pačios, jų neišdavusios, ėjo sovietinių kalėjimų, Sibiro lagerių golgotas... Vis dėl Lietuvos, jos laisvės. (Knygos autorė parodo ir tautos atplaišų, — jų, deja, visada būna). Didžiudamiesi rezistencijos kovų didvyriais, galime tvirtai pasakyti pasauliui: taip, mes verti Nepriklausomybės, nes už ją ir tada, sunkiausiomis sąlygomis, žūt būtinai kovėsi ir galvas padėjo geriausieji Lietuvos sūnūs ir dukros.

Skaitytojas knygoje ras nemažai nuotraukų (gaila, spaustuvė daugelį jų yra tiesiog sugadinusi). Įsižiūrėkime į savo tautos didvyrių veidus: ar ne gražiausi, vertingiausi žmogaus bruožai juose atsispindi, ar ne geriausi tautos genai juose įsikūniję?.. Kartu su apybraižų autore “įsiklausykime — jų vardai ataidi Laisvės varpo gaudime. Jų dvasia gyvena mūsų trispalvėse!”

Antanina Garmutė. IŠĖJO BROLIAI. Dokumentinės apybraižos. Atsakinga redaktorė Birutė Jonelienė. Iliustracijos Germos Sakalauskienės. Fotoreprodukcijos Adelės Krutulienės. Epigrafi aiš rinkinio “Laisvės kovų dainos”. Kaunas 1990 m. Kieti viršeliai, 196 psl., kaina 6 rubliai.

Atsiųsta paminėti

Justinas Pikūnas. NUO ASMENS IKI ASMENYBĖS. Išleido “Ateitis” 1990 m. Redagavo Gražina Kriaučiūnienė. Dailininkė Irena Ambrose. Spaudė “Draugo” spaustuvė. 172 psl., kaina nepažymėta.

Knygoje atskleidžiamas požiūris į sąmoningai ugdomą žmogų, pabrėžiant itin svarbius asmenybės formavimosi veiksnius sudėtinguose gyvenimo tarpsniuose — vaikystėje, jaunystėje, paauglystėje. Ypatingas dėmesys skiriamas tautiškai sąmoningos asmenybės ugdymui.

NAUJIEJI VĖJAI. Šiuolaikinės prancūzų poezijos antologija. Sudarė ir vertė Povilas Gaučys. Redagavo Tomas Venclova. Išleido “Rūta” Čikagoje 1991 m. Viršelis — Vytauto Virkau. 247 psl., kaina nepažymėta.

Vincas Ignaitis. ŽMONIŲ SOCIALINIS GYVENIMAS. Išleista Toronte 1991 m. Viršelis — Gedimino Prancūkio. 62 psl. Kaina — laisva auka Pagalbos Lietuvai fondui.

Kazimieras Barėnas. MEŠKOS MAUROJIMO METAI. Romanas. Viršelis — Viktutės Sičiūnienės. Išleido Ateities literatūros fondas 1990 m. 444 psl., kaina 15 dol.

T. Juozas Kęstutis Butkus, OFM. DIEVO ŽODIS. Liturginio ciklo B homilijos. Kieti viršeliai, 222 psl., kaina nepamėta.

Arvydas Juozaitis. VALDŽIA IR LAISVĖ. Autoriaus straipsnių ir kalbų rinkinys. Viršelis — Agniaus Tarabildos. Išleido "Žurnalistika" 1990 m. Vilniuje. 108 psl.

Ričardas Mikutavičius. POTERIŲ UPĖ. Eilėraščiai. Išleido "Vaga" 1990 m. Vilniuje. Kieti viršeliai, 144 psl.

BENDRU KELIU. Kristijono Donelaičio aukštesniosios lituanistinės mokyklos metraštis 1990-1991 m. Redagavo Regina Kučienė. Nuotraukos Jono Tamulaičio. Didelis formatas, 112 psl.

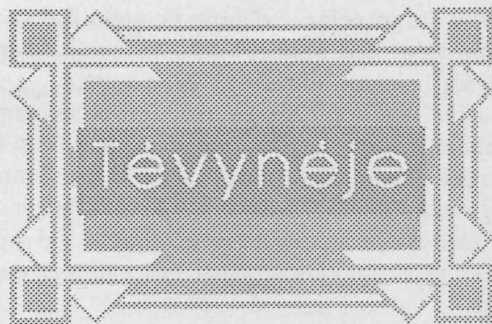
PIRMIEJI ŽINGSNIAI. Kr. Donelaičio lituanistinių mokyklų mokinių laikraštėlis. Nr. 3(125). Redaguoja Nijolė Nausėdienė. Leidžiamas tris kartus per metus.

Antanas Paškus. SAŽINĖ psichologiniu požiūriu. Išleido Į LAISVĘ FONDAS lietuviškai knygai ugdyti 1991 m. Kalbą redagavo Julius Keleras. Viršelis Onos Baužienės. Spaudė "Draugo" spaustuvė. 184 psl., kaina su persiuntimu 7 dol.

Knygoje nagrinėjamos šios temos: Du keliai į žmoniškumą; Sąžinė — žmoniškumo versmė; Sąžinės iškraipos; Sąžinės brandumo fazės; Sąžinės ugdymas.

Į LAISVĘ. Rezistencinės minties ir politikos žurnalas. Nr. 111(148). Redakcijos adresas: J. Baužys, 9240 Cliffside Ln., Orland Park, IL 60462. Administracijos adresas: J. Prakapas, 14 Thelma Dr., Bakersfield, CA 93305.

LITUANUS. Vol. 37, No. 1. Šį numerį redagavo Antanas Klimas. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanus, 6621 S. Troy St., Chicago, IL 60629-2913.

Paruošė Gediminas Vakarīs

DAR VIS SAUSIO 13-TĄJĄ PRISIMENANT...

Sausio 14 d., apie 3 val. po pietų, Vilniaus Sporto rūmų salę perskrodė motinų, tėvų, senelių, dukterų, sūnų rauda. Čia buvo pašarvota 10 televizijos bokšto gynėjų, tarybinės armijos aukų.

Jauniausio iš čia gulinčių Igno Šimolionio, vienintelio sūnaus, mama papasakojo: "Sūnus žuvo vietoje. Buvo peršautas į galvą. Jam išeinant, tarsi nujausdama ką blogo, pasakiau: "Igniuk, mes ateisim tavęs ieškoti". Girdėjau šūvius ir vis dėlto netikėjau, kad šaudo į žmones. Bėgdama prie bokšto, susitikau iš tos pusės einantį paklaikusiomis akimis vyrą. Jis pratarė: "Žmonės, nusiimkite kepurės. Ten daug žuvusių. Viešpatie, apšviesk žudikams protus, padaryk taip, kad tai būtų paskutiniai žuvę vaikai. Už ką juos nužudė?"

Velionis Vidas Maciulevičius paliko trejų metų sūnelį Simuką, žmoną, tėvus. Prie bokšto buvo kartu su broliu Rimu. Rimas pasakoja: "Išgirdome per radiją raginimą rinktis prie bokšto. Nuskubėjome. Netrukus pasirodė tankai. Pasigirdo automatų šūviai. Kilo sumaištis. Maniau šaudo pagąsdindami susirinkusius. Staiga Vidas sušuko "Rimai!" ir nukrito. Tai buvo paskutinis jo ištartas žodis. Man peršovė ranką. Kažkoks žmogus vežė mus į ligoninę, bet brolio gyvybė užgeso bevežant".

Rolandas Jankauskas ką tik grįžo atitarnavęs tarybinėje armijoje. Jo tėvas kaltina Nobelio laureatą M. Gorbačiovą ir sako: "Prieš raudonąją fašizmą reikia kovoti. Tai sakau praradęs sūnų. Neturime ginklų, tai aukojame

save, savo artimuosius. Kitaip niekad nebūsime laisvi. Lietuvai reikia laisvės”.

Loretą Asanavičiūtę pervažiavo tankas. Trumpas paskutiniąsias gyvenimo valandas ligininėje su viltimi vis klausinėjo daktarų: “Ar gyvensiu?” Neteko jai, dar labai jaunai, vilkėti baltais jaunamartės rūbais. Šiuo rūbu ji atgulė į karstą.

Sausio 16-tąją Lietuva atsisveikino su žuvusiaisiais sausio 13-osios naktį.

Nuo Antakalnio kapinių iki Katedros aikštės rikiavosi žmonės palei gatvę, ant kalvų, stovėjo balkonuose. Su žvakutėmis rankose jie susikaupe maldai, tyliai sąskaitai su sąžine. Pleveno liepsnelės, tirpdydamos baltas snaiges. Nuo Katedros aikštės skambėjo šventos giesmės, aidėjo varpų gausmas.

10 valandą Sporto rūmuose, kuriuose buvo pašarvoti žuvusieji, paskutinę pagarbą jiems, užuojautą artimiesiems pareiškė Lietuvos Respublikos Aukščiausios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis. Į garbės sargybą stojo Respublikos parlamento deputatai, vyriausybės nariai.

Atsisveikinus giminėms ir artimiesiems, žuvusieji buvo nešami link Katedros aikštės, o paskui į Antakalnio kapines.

Laidotuvių procesijoje — Armėnijos, Azerbaidžano, Baltarusijos, Estijos, Gruzijos, Latvijos, Moldavijos, Rusijos Federacijos, Ukrainos, Lenkijos ir TSRS delegacijos atstovai, Didžiosios Britanijos, JAV, Švedijos ir Kanados konsulai Tarybų Sąjungoje.

Vilniaus Arkikatedroje už žuvusius buvo laikomos šv. Mišios. Jas aukojo Vilniaus arkivyskupas Julijonas Steponavičius, Panevėžio vyskupijos apastališkas administratorius vyskupas Juozas Preikštas, Kaišiadorių vyskupijos apaštališkas administratorius vyskupas Juozas Matulaitis. Paguodos žodį tarė stačiatikių bažnyčios Vilniaus ir Lietuvos arkivyskupas Chrizostomas. Užuojautą pareiškė ir liuteronų bažnyčios atstovas.

Po šv. Mišių buvo gedulingas mitingas.

Nuo Katedros procesija patraukė į Antakalnio kapines. Vyskupas Juozas Matulaitis pašventino laidotuvių vietą ir atliko laidotuvių apeigas.

Liko žemės kauburėliai tarp Antakalnio didingų kalvų ir pušynų. Lyg Rūpintojėlis sustojo

menotyrininko Ipolito Užkurnio kryžius, pasiruošęs saugoti žuvusiųjų sielas. Į pat širdį smelgiasi Kristaus kančia, bylodama apie amžinybę ir Dievą.

Vėlų vakarą Katedros aikštė, Gedimino prospektas, Kosciuškos, Sapiegos gatvės pražydo žvakutėmis. Ant šaligatvių, prie medžių ilgai jos negeso. Užgesusias čia pat vėl uždegdavo praeiviai — vaikai, suaugusieji. Lietuva buvo su žuvusiais didvyriais.

Pirmasis kraujas buvo pralietas penktadienį prie Sporto rūmų. Tai buvo perspėjimas, kuriuo nesorėjo tikėti. Sporto rūmuose šeštadienio vakarą jaunimas nejuto artėjančios nakties grėsmės. Čia rinko dar vieną populiariausių dainų dešimtuką. Lietuvos radijo Jaunimo muzikos studijos klausytojų išrinkta grupė “Antikvaras” ir Justino Marcinkevičiaus populiariausioji metų daina “Laisvė” suskambo lyg specialiai sukurta ir buvo dažnai kartojama naktinėse radijo laidose. Šeštadienį Jaunimo teatras atšaukė savo spektaklius. Aktoriai patraukė į Nepriklausomybės aikštę. Operos ir baleto teatras tą dieną pakvietė į labdaros spektaklį — A. Klovos operą “Pilėnai”. Prisiminėm herojišką savo praeitį. Ji atsikartojo tą pačią naktį po spektaklio. Televizijos gynėjai griuvo po tankais ir nuo kulų. Radijo bangomis ir televizijos ekranuose pulsavo nerimas. Gali žūti žurnalistai, bet ne jų išsakytas laisvės žodis. Šeštadienį pasirodė staiga bedarbiais tapusių žurnalistų bendras laikraštis “Laisva Lietuva”. Užėmus Vilniaus radiją ir televiziją, desantininkų apsuptyje dirbo Kauno televizija ir radiofonas. Priblokšti sekmdienio nakties griausmo žmonės paniškai sukiojo radijo imtuvus. Kažkur grojo linksmą, kažkur — lyrišką muziką. Kažkur miegojo, kažkur linksminosi žmonės. Savaitgalis. Kažkur laukė normalaus darbo savaitė. Priblokšti sekmdienio nakties griausmo, žmonės neabejoja — po žiemos — pavasaris.

MAIRONIO GIMTINĖJE IR TĖVIŠKĖJE

Maironio draugija, veikianti prie Lietuvos kultūros fondo, jau nemažai padarė rinkdama lėšas Bemotų bei Pasandravio tvarkymui, telkdama poeto kūrybos gerbėjus. Ypač stengiamasi sužadinti jaunimo domėjimąsi Maironio kūryba, jo gyvenimu, aplinka, tėviškės istorija, kalba ir gamta. Raseinių rajone kiekvieno mėnesio

pirmąjį šešadienį vyksta Maironio pamoka. Lietuvoje plečiasi jaunųjų maironiečių judėjimas. Ši draugija rengia ekspedicijas, vakarones, švenčia su Maironiu susijusias šventes. (Lietuvos aidas)

ŠATRIJA

Nuo Šatrijos viršūnės atsiskleidžia toks platus reglaidas, kad ne tik dvylika bažnyčių gali pamatyti, bet ir visą pasaulį, taip sako senolių padavimai.

Galvodamas apie Šatriją, nuskęsti buvusių dienų ilgesy. Lyg būtum Gedimino kalne. Lyg vėjui taršant žilstančius plaukus žiūrėčiau į kalno papėdę ir galvočiau apie Lietuvoje gyvenusius milžinus — Anžulis, Alcis, Gelonas, Kalnпилis.

Sakoma, Šatriją trimis saujomis supylęs Alcis. Savo žmonos atminimui. Būta gražios. Švento Jono naktį į puotą sulėkdavusios raganos pasilinksinti.

Senas ūkininkas, kuklus ir viskuo tikintis, man pasakojo tokį atsitikimą. Vienas drąsus vaikinys įsigeidęs pabuvoti raganų puotoje. Nuėjęs rado tenai daugybę vyrų ir moterų su skaromis, iš kurių kyšo ragai. Grojo gražiausią muziką, visokiausi gėrimai upeliais tekėjo, o susirinkusieji smagiai šoko. Vaikiną pasodino ant deimanto sosto. Valgydino ir girdė iš aukso indų. Kišenes pinigų prikimšo. Puota truko keletą valandų. Kaip gera, kad laikas greitai bėga. Tik štai gaidys užgiedojo, ir viskas išnyko. Liko vaikinys vienas ant kalno. Ir kai gerai įsižiūrėjo, pamatė, kad deimanto sostas buvo tik supuvęs kelmas. Aukso taurė, iš kurios jis gėrė gardųjį vyną — iškirmijusi numirėlio kaukolė, išviepusi geltonus dantis. Gerta buvo tulžis. Aitri žmonių teisybė. O gal ašaros? Kiša ranką į kišenę, o ten vietoj pinigų — skiedros. Vaikinys viską suprato. Iš tikrųjų nieko nėra pasaulyje niekingesnio už viltį, kurią tau pakiša velnias.

Girdėjau dar vieną istoriją apie Šatriją. Jos vyriausioji ragana kartą įsigeidė nubausti milžiną. Įrodyti, kad jis nėra toks didis ir galingas. Kad šmeižtas, mirtis gali ir jį pakąsti. Puikybė ją graužė ir amžinas pavydas. Kartais rodydavosi, kad jos galybė neamžina tik dėl to, kad milžinas Kalnпилis dar gyvas ir stiprus.

Ir sumanė klastą... Bet Kalnпилis neišsigando. Jis jau žinojo, kad raganos deimanto sostas — tikrai supuvęs kelmas. Naktimis saugojosi klastos, o dieną pylė kalną po kalno. Kiekvienas pilkalnis iš protėvių gaudavo taurių dvasių, kur vėl gimdydavo Kalnпилius. Ir milžinų vis daugėjo ir daugėjo... (Lietuvos aidas)

LIETUVOS BAŽNYČIOS BUVO PAVERS-TOS GAMYKLOMIS, ĮMONĖMIS...

Per 50 raudonojo tvano metų Katalikų Bažnyčia Lietuvoje patyrė didelius dvasinius ir materialinius nuostolius. Sunaikinta apie 120 bažnyčių, daugelis kitų paversta gamyklomis, įmonėmis, cechais, garažais, sandėliais ir sporto salėmis, laimingesnės iš jų — galerijomis, parodų ir koncertų salėmis. Ir vis dėlto nė vienas šių praradimų Lietuvos katalikams nebuvo toks žeminantis, kaip Vilniaus Šv. Kazimiero bažnyčios likimas. Abipus šios bažnyčios vartų beveik tris dešimtis metų juodavo užrašas: "Lietuvos TSR ateizmo muziejus". Visus tuos metus į muziejų veždavo Lietuvos vaikus gąsdinti krikščionių piktadarybėmis. Šios "įmonės" žaliava buvo nesubrendusios sielos.

Nuo dabar Šv. Kazimiero šventovė tampa centrine Lietuvos jėzuitų bažnyčia, kurioje vyks pagrindinės jų pamaldos ir iškilmės. (Lietuvos aidas)

NAUJI GATVIŲ VARDAI VILNIUJE

Vilniaus tarybos prezidiumo sprendimu trims miesto gatvėms suteikti nauji pavadinimai: O. Sukackienės gatvė vadinsis Mykolo Paco gatve. Nauja gatvė nuo Laisvės prospekto iki Gariūnų tilto — Oslo, o jos tęsinys nuo Gariūnų tilto iki Kauno plento — Gariūnų gatve. (Lietuvos aidas)

ŠV. KAZIMIERO ATLAIDAI

Šv. Kazimiero titulo bažnyčiose kovo 4 dieną yra atlidai šiose Lietuvos bažnyčiose: Naujoje Vilnioje, Vilniuje (Didžioji gatvė), Baltriškėse, Vėžaičiuose, Saugose, Igliaukoje, Kučiūnuose, Lekėčiuose, Pavoverėje, Medininkuose ir Kauno Aleksote. Šv. Kazimieras yra Vilniaus arkivyskupijos ir Panevėžio vyskupijos globėjas. (Lietuvos aidas)

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

IŠ ŽODŽIŲ ISTORIJOS

Algirdas Sabaliauskas

Bijūnas

Bijūnėlis žalias,
Bijūnėlis gražus.
Bijūnėlio žali lapai,
Raudoni žiedeliai.

Lietuvių liaudies daina

Bijūnas — lietuvių darželių puošmena, skambiausiomis dainomis apdainuota, gražiausiais epitetais ir palyginimais išpuošta gėlė. Deja, teks nusivilti: kaip ir daugelis gražiųjų mūsų krašto gėlių, ji — atėjūnė, nors ir nė viename pasaulio kampelyje nepatyrusi tokios meilės ir pagarbos kaip Lietuvos žemėje.

Žodį *bijūnas* gavome iš kaimyninių slavų kalbų, plg. rusų *pijon*, *pivonija*, lenkų *piwonja*. Į slavų kalbas šios gėlės vardas per vokiečius atėjo iš lotynų kalbos. Lotynų *paeonia* taip pat nėra savas žodis. Romėnai tokį gėlės vardą pasiskolino iš graikų. O graikų kalbos žodis *paionia* kartais rašomas ir didžiąja raide. Mat jiems tai ne tik gėlės vardas, bet ir vienos Makedonijos vietovės pavadinimas. Iš šios vietovės ir kilo mylimosios lietuvių gėlės vardas. Kadangi apie aną vietovę maža ką žinome, kalbininkai sukūrė dar vieną gėlės vardo kilmės versiją. Graikai bijūną daugiausia naudojo kaip vaistinį, o ne dekoratyvinį augalą, todėl ir jo pavadinime, anot jų, slypi kažkokio garsaus gydytojo ar net medicinos dievo Pajono vardas.

Hortenzija

Trata tramvajai, o ten
Tarsi viltis skaidri
Žydi balta hortenzija
Jau tuščiame kambary.
Judita Vaičiūnaitė

Tarptautinių žodžių žodyne prie šio dekoratyvinio krūmo pavadinimo paprastai kilmė paaiškinama vienu žodžiu — lotynų *hortensis* 'sodinis, sodo'. Galima pridurti, jog būdvardis *hortensis* kilo iš daiktavardžio *hortus* 'sodas'. Be to, Hortenzijai buvo garsi Romos didikų giminė. Tačiau šis aiškinimas tik netiesiogiai susijęs su šio žavaus augalo istorija, nei iš tolo jis neatskleidžia tikrosios jo vardo kilmės.

Tikroji jo istorija tokia. Prancūzų botanikas Filibertas Komersonas (Commerson, 1727-1773) turėjo gerą draugą, chronometrų meistrą Lepotą (Lepaute), o šis žmoną, vardu Hortenzija. 1766-1769 metais visa ši trijulė dalyvavo garsaus prancūzų keliautojo, teisininko, vėliau net maršalo Luji Antuano de Bugenvilio (de Bougainville) organizuotoje kelionėje aplink pasaulį. Šios kelionės metu buvo atrasta keletas ligi tol europiečiams nežinomų salų, o F. Komersonas Kinijoje pamatė jam ir jo draugams niekada dar nematytą augalą, kurį jis pavadino savo draugo žmonos vardu. Suprantama, jos pačios vardas buvo kilęs iš lotynų *hortensia*. Tačiau J. Vaičiūnaitės apdainuota hortenzija už savo vardą turi dėkoti ne kokiam nors lotynų kalbos būdvardžiui, o chronometrų meistro žmonai, kurios vyras buvo garsaus botaniko draugas.

Kaštūnas

Po kaštanais žaidė vėjas tartum vaikas,
Po kaštanais žaidė kūdikiai maži,
Buvo pats žydėjimo kaštanų laikas,
Buvo pats šviesus gegužis, dievaži!

Bernardas Brazdionis

Kaštūno (lietuvių kalboje vartojama ir forma *kaštānas*) istoriją geriausia būtų pradėti nuo vieno Mažosios Azijos miesto. Mat ten kadaise labai garsioje Ponto karalystėje buvęs miestas

vardu *Kastanís*. Nėra abejonės, kad šio miesto vardas yra tos pačios šaknies žodis kaip ir gerai pasaulyje žinomo medžio bei jo vaisiaus pavadinimas. Tačiau iš Ponto karalystės į kitas pasaulio šalis keliavo turbūt kartu ir medžio, ir miesto pavadinimas, nes abu jie buvo beveik vienodi. Bet medžio pavadinimas Ponto karalystėje atsirado anksčiau negu miesto vardas. Čia jis pateko iš kurios nors kaimynų kalbos, plg. armėnų *kask* ‘kaštono vaisius’, *kaskeni* ‘kaštono medis’. Porto karalystės žmonės savąjį miestą pavadino tokiu vardu, matyt, dėl jame augusių gražių kaštonų.

Į Europą kaštono pavadinimas atėjo per graikus, plg. graikų *kástanon* ‘kaštono medis’, *kastáneia* ‘kaštono vaisius’. Iš šio kilo lotynų *castanea*. Tiesiog iš lotynų kalbos atsirado prancūzų *châtaigne*, vokiečių *die Kastanie*. Iš vokiečių ši pavadinimą gavo lenkai (plg. lenkų *kasztan*), o šie savo žodį paskolino mums ir kaimyninėms slavų tautoms (plg. rusų *kaštan*).

Konstantino Sirvydo 1642 metų lenkų-lotynų-lietuvių kalbų žodyne “*Dictionarium trium linguarum*” rašoma:

“Kástan drzewo. Castanea. Kaštanas medžias.

Kástan owoc / Castanea nux. Rieszutis kasztano.

Kásztanowáty / Castaneus Kasztoninis”.

Tai bene pirmasis šio augalo ir jo vaisiaus paminėjimas lietuvių raštijoje. Kaip matome, K. Sirvydas vartoja būdvardžio formą *kaštoninis*. Vėliau ir daiktavardis atsirado su *o*. Taip mūsų pavadinimas truputį nutolo nuo pirminio jo šaltinio.

Kaštono vaisių K. Sirvydas vadino *riešutis kaštano*. Šis pavadinimas primena dabartinės anglų kalbos medžio ir vaisiaus pavadinimą *chestnut*, kur pirmasis žodžio komponentas *chest* yra per prancūzų kalbą gautas lotyniškas *castanea*, o *nut* reiškia ‘riešutas’.

Daugelyje kalbų vartojami iš kaštono pavadinimo kilę arklių, šunų vardai (plg. lietuvių *kaštānas*, *kaštōnas*, ‘rusvo plauko arklys’, rusų *kaštanka* ‘šuns vardas’, anglų *chestnut* ‘bėras arklys’). Gyvuliai tokiais vardais pavadinti dėl jų spalvos. Tačiau kodėl anglai ir prastą, nuvalkiotą anekdotą vadina žodžiu *chestnut*, tai

Valgiaraštyje — skorpionai

Ištainginguose Singapūro restoranuose patenkinamas pačių įnoringiausių klientų skonis. Sąrašą neįprastų patiekalų — iš gyvatienos ir šunienos, kelerius metus molyje laikytų kiaušinių — papildė skorpionai. Jie patiekiami šaldyti kartu su juose esančiais nuodais. Ragavusių šio patiekalo gurmanų nuomone, skorpionai yra malonaus sūroko skonio. Kinų ekspertai mano, kad skorpionai turi gydomųjų savybių — padeda sergantiems traukuliais, uždegimais ir nervų ligomis.

Gelbėjimosi rankovė

1980 m. viename Las Vegas miesto viešbutyje kilo gaisras, kurio metu žuvo 84 žmonės. Gaisrininkai atvyko laiku, tačiau jų kopėčios negalėjo pasiekti viršutiniųjų pastato aukštų. Tą gaisrą televizoriaus ekrane matė vienas Delavero valstijos autotransporto firmos savininkas R. Baker. Jį labai sukrėtė gaisro pasekmės, tad pats ėmėsi konstruoti specialią gelbėjimosi rankovę iš nailoninio tinklo. Jo išradimas labai

jau gana keistas dalykas. Tiesa, dar baisesnis dalykas su šiuo padoriu augalu atsitikęs rusų kalboje. Ten žodis *kaštan* kartais gali reikšti ne tik kaštoną, bet ir šarlataną, nickšą, parazitą. Tačiau šis ‘šarlatan’ kilo ne iš Ponto karalystės miesto, o iš totorių ar čuvašų kalbos žodžio *koštan* ‘rėksnys, vadeiva’.

paprastas. Gaisrui kilus, žmonės net iš dvidešimtojo aukšto pro langą įlenda į tą rankovę kojomis į priekį ir slysta žemyn. Nusileidimo greitį besigelbstintis reguliuoja rankomis.

Edisono palikimas

Vieno JAV universiteto leidykla pradėjo leisti visus žymaus amerikiečio išradėjo Tomo Edisono dokumentus. Edisono kūrybiniu produktyvumu iš tiesų galima stebėtis. Žymusis išradėjas mirė 1931 m., sulaukęs 84 metų, ir paliko įvairių išradimų 1039 patentus, unikalų archyvą, kuriame apie 4 milijonai puslapių, įskaitant ir 250 tūkstančių jo paties sudarytų schemų bei brėžinių.

Sveikiausias maistas?

Prancūzai daugiau nei visos kitos tautos suvalgo arklienos. Prancūzijoje arklieną apdoruoja 3800 įmonių, iš jų vien Paryžiuje — 1500. Arklienos mėgėjai teigia, kad tai sveikiausias maistas, nes arkliai minta avižomis ir šienais.

Kvepalai... nuo klaidų

Japonijoje pradėta gaminti kvepalai specialiai mašininkams. Parfumerijos specialistai patvirtino nuomonę, kad levandos aliejaus esencija skatina dėmesį ir gebėjimą susikaupti. Japonijos mašininkės dabar rečiau klysta rašydamos. Ir elektroninės firmos, ir konstruktorių biurai užsisakę ganėtinai daug levandos odekolono. Sunkvežimių vairuotojai — taip pat. Pastarieji įsitikino, kad tolimose kelionėse levandos aromatas mažina nuovargį, žadina atsargumą.

Per didelė globa žalinga

Zoologas H. Liorė, gyvenantis Štutgarte, teigia, kad laukiniai paukščiai, kurie papildomai maitinami iš lesyklų, iškabinėtų miškuose ir kitur gamtos mylėtojų, ilgainiui atpranta rūpintis savimi. Pavasarį jie ne-

suspėja atgauti buvusių įgūdžių ieškoti natūralaus maisto. Mat šis adaptacijos periodas sutampa su jaunikių prasikalimu ir auginimu. O kaip tik tada paukščiams labiausiai trūksta baltymų, kurių daugiausia būna gyvuose vabzdžiuose.

Seniausioji Europos respublika

Mažiausios Europos valstybės kartu yra labai senos. Tai Monakas, Andora, Lichtenšteinas ir San Marinas. Pastarasis — seniausia Europos respublika. Ją įkūrė IV a. pamokslininkas Marinas iš Dalmatijos. San Marino plotas — 50 kvadratinų kilometrų, gyventojų — 20 tūkstančių. Kalba — italų. Valstybė įsikūrusi Apeninų pusiasalyje, Titano kalno papėdėje.

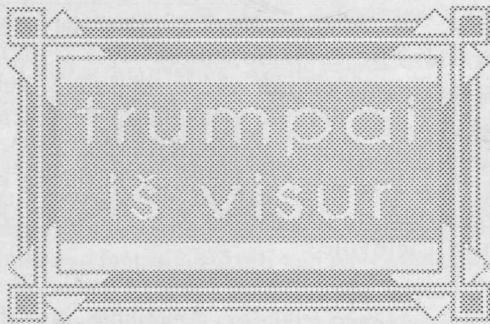
1797 m. Italiją, kartu ir San Mariną, okupavo Napoleono vadovaujama Prancūzijos respublikos kariuomenė. Napoleonas, tada dar išsaugojęs kai kuriuos respublikiškus idealus, susižavėjo mažyte, bet seniausia Europos respublika ir pasiūlė jai išplėsti savo teritoriją aplinkinių monarchijų sąskaita (Italiją tada sudarė karalysčių ir hercogysčių konglomeratas, ir Napoleonas savaip tvarkė jos politinį žemėlapi).

San Marino generalinė taryba tą dieną posėdžiavo neilgai. Nutarimą priėmė vienas balsais: San Marino respublikai nereikia svetimų žemių. Jie nesikėsins į jas nei dabar, nei ateityje. Ir užrašė į kroniką, kad palikuonys prisimintų: "Maži, bet nepriklausomi".

"Sveikas kaip arklys"

Arkliai labai retai serga širdies-kraujagyslių ligomis. Anglų veterinaras S. Littlejohn taip aiškina šio fenomeno priežastis: arkliai nerūko, negeria alkoholinių gėrimų, yra vegetarai ir daug sportuoja. Tai pamoka ir žmogui, norinčiam būti sveikam.

♦ Kard. V. Sladkevičius ir vysk. V. Michelevičius lankėsi Vatikane, kur turėjo pasitarimus Lietuvos Bažnyčios reikalais. Į Lietuvą grįžo bal. 17 d.

◆ Austrijos sostinėje Vienoje buvo tarptautinis *Caritas* suvažiavimas, kuriame Lietuvos *Caritas* buvo atstovaujama centro valdybos narės Salomėjos Tekorienės. Pirmą kartą Lietuvos atstovė dalyvavo tarptautiniame *Caritas* suvažiavime šiuo laikotarpiu. Daugiausia buvo svarstomos Rytų ir Centro Europos, taigi ir Lietuvos, problemos, jų socialinė šalpa.

◆ Nepalyje, esančiame tarp Indijos ir Kinijos, katalikų tėra apie 3.000. Perėjimą į katalikų ar kitų krikščionių tikėjimą baudžia vienerių metų kalėjimu, o už atvirą krikščionybės išpažinimą — 6 m. kalėjimu. Buvo areštuojama net bažnyčiose. Dabar jau kiek laisviau. Bažnyčia išeina iš katakombų. Neseniai išlaisvintas katalikų dvasininkas ir 2 seselės, iškalėję 5 metus už darbą sielovadoje. Dabar jėzuitas kun. Skarma, nedidelės parapijos klebonas, gali nebijodamas arešto tikintiesiems aukoti Mišias. Pagerėjimas atėjo po pernai metais įvykusio perversmo ir veikiant Jung. Tautoms.

◆ Kaišiadorių vyskupija nuo 1990 m. spalio 22 d. iki 1991 m. sausio 4 d. turėjo kursus, ruošusius tikybos mokytojus pradinį klasių mokiniams. Buvo dėstoma apologetika, Bažnyčios istorija, Šv. Rašto pagrindai, religijų istorija, Dievo pagalbos reikalingumas išganymui, katalikų dorovės pagrindai, katechetikos apžvalga. Iš viso — 42 paskaitos. Kursus baigė 46, gaudami teisę dėstyti tikybą. Kursus daugiausia lankė pedagogikos ir medicinos atstovai. Tikėdamiesi dirbti vaikų darželiuose, kursus lankė ir aukštesnių klasių mokiniai. Kaišiadoryse suorganizuoti ir 3 metų kursai ruošti tikybos dėstytojus aukštesnėms klasėms. Lanko 40 klausytojų.

◆ Maskvoje į stačiatikių Velykų pamaldas Šv. Bazilijaus katedroje susirinko apie 3.000 žmonių. Po revoliucijos tai buvo pirmos tokios pamaldos Raudonojoje aikštėje. Pamaldose dalyvavo ir Rusijos prezidentas Boris Jelcinas, ministeris pirm. Valentinas Pavlovas. Miesto vadovybė paruošė katedrą Velykų pamaldoms; ji buvo paversta architektūros muziejumi. Televizija transliavo pamaldas iš katedros, perdavė velykinį patriarcho pasveikinimą.

◆ Belgijos sostinėje Briuselyje nuo 1988 m. veikia R. Šumano žurnalistikos institutas, kuris ugdo laikraštininkus skleisti krikščioniškos Europos idėjas. Šalia žurnalistikos žinių, čia vykdomas krikščioniškos dvasios ugdymas. Dvasiniam gyvenimui ypač skiriama daug dėmesio. Vyksta intensyvus vienerių metų kursas. Šiemet čia susirinko 27 studentai, jų tarpe ir vienas lietuvis marijonas kun. Aušvydas Belickas.

◆ Prancūzijos vyskupų konferencijos pirm. vysk. J. Duval pasiuntė arkiv. J. Steponavičiui broliško solidarumo pareiškimą, užtikrindamas prancūzų katalikų prielankumą, maldą, paramą šiomis sunkiomis Lietuvai dienomis.

◆ Jonas Paulius II pasiuntė savo delegaciją į Albaniją. Delegacijai vadovavo arkiv. Claudio Maria Celli. Delegacija buvo įgaliota pabūti ketvirtą dieną ir bandyti megzti ryšius su tuo kraštu, kuris buvo per keturis dešimtmečius kietoje komunistų kontrolėje. Delegacija turėjo pasitarimus su vyriausybės žmonėmis ir su kunigais, kurie išlikę per persekiojimų dešimtmečius.

◆ Bulgarijos vyriausybė, kurios dabar nebekontroliuoja komunistai, paskelbė, kad leidžiama mokslininkams tyrinėti slaptuosius archyvus, ieškant duomenų apie popiežiaus Jono Pauliaus II nužudymo organizavimą. Atentatą prieš popiežių vykdęs turkas Ali Agca teisme buvo pasakęs, kad jį buvo bulgarų slaptoji policija pasamdžiusi popiežių nužudyti.

◆ Vienas žymiausių vaikų psichiatrijos specialistų JAV-se yra prof. Robertas Coles. Jo knygų serija apie vaikų psichologiją gavo Pulitzer premiją. Jis yra profesorius Harvardo universitete. Naujausia jo knyga "Dvasinis vaikų gyvenimas" pasiekė labiausiai perkamųjų knygų

garbę. Čia jis primena TV ir filmų lėkštumą ir Hollywoodo nuosmukio įtaką juose. Skatina tėvus daugiau rūpintis religinių principų ugdymu vaikuose, primena, kaip neigiamos įtakos turi tėvų perskyros.

◆ Į Vatikaną sušaukti kardinolai dar kartą pasmerkė negimusiųjų žudymą, skatindami įstatymų leidime dalyvaujančius pareigūnus nepraleisti įstatyminių nuostatų, kurie leistų negimusiųjų žudymą. Tame susirinkime dalyvavo 112 kardinolų. Posėdžiuose buvo iškelta, kad per metus pasaulyje išžudoma apie 50 milijonų negimusių. Tas specialus kardinolų susirinkimas Vatikane įvyko balandžio 4-7 dienomis.

◆ Kryžių kalne priminti pasikėsinimą prieš Jono Pauliaus II gyvybę lietuviai yra pastatę kryžių.

◆ Čekijos ir Slovakijos vyskupų konferencijos vardu jų pirmininkas kard. F. Tomasekas atsiuntė Lietuvos vyskupams ir visiems Lietuvos žmonėms dvasinio artumo ir solidarumo pareiškimą, primindami, kad ir čekų bei slovų tautos patyrė panašų klastingo ir brutalaus prieš invazijos pergyvenimą ir gerai supranta lietuvių karštą norą gyventi laisvėje. Pasaulis neturi užmiršti lietuvių siekių ir turi jausti atsakomybę už pabaltiečių ateitį.

◆ Į prelatus–popiežiaus kapelionus Jonas Paulius II pakėlė: kun. Steponą Brazdeikį, Telšių seminarijos dvasios tėvą, kan. K. Gaščiūną, Telšių kun. seminarijos rektorių, kun. J. Gedvilą, Mažeikių kleboną, kun. V. Jalinską, Kauno Prisikėlimo par. kleboną, kun. Edv. Simašką, reziduojantį Šiluvoje ir kun. A. Svarinską, Kauno arkiv. kanclerį.

◆ Lietuvoje leidžiamam “Dienovidis” 1990 m. gruodžio 21 d. išspausdino amerikiečio tyrinėtojo K. Ringo paskelbtas informacijas, ką jautė po klinikinės mirties žmonės, ką jie apie tai pasakojo atsigavę. Iš jų 60% po klinikinės mirties pajuto neapsakomą ramybės jausmą, 37% skraidė virš savo kūno, 26% prisiminė įvairius panoraminius reginius, 26% jautėsi lyg patekę į kokį tunelį, šulinį ar rūšį, 8% sakėsi susitikę su savo mirusiais giminačiais. Įvairių tikybų žmonių prisiminimai buvo panašūs.

◆ Lietuvoje yra leidžiamas Lietuvių krikščionių demokratų laikraštis “Apžvalga”. Jame rašoma

drąsiai. Pvz., 1991 m. Nr. 2 pirmame puslapyje antraštė: “Bolševizmo konvulsijos”. Įdėtas pasikalbėjimas su prof. dr. Č. Masaičiu, kuris pasakoja apie lietuvių krikščionių demokratų veiklą Vakaruose. Perspaudinama JAV-se išleista J. Prunskio “15 Lietuvoje nužudytų kunigų”, ypač stipriai rašoma apie dabarties kaninius Lietuvoje.

◆ Lietuviai pranciškonai šiemet švenčia 50 m. sukaktį nuo savo įsikūrimo Amerikoje. Jie dabar vadovauja kelioms parapijoms JAV-se ir ypač Kanadoje, leidžia laikraštį “Darbininką” ir žurnalą “Aidus”. Turi savo stiprius židinius Brooklyne, Kennebunkporte, Toronte, o ir išeivijos lietuvių vyskupas P. Baltakis yra pranciškonas. Jų ordino narys kun. dr. L. Andriekus yra plačiai žinomas, premijas laimėjęs poetas.

◆ Jonas Paulius II paskyrė pirmą katalikų arkivyskupą Maskvai ir vyskopus Sibirui ir Kazachstano respublikai. Karagandos mieste, Kazachstano respublikoje, vyskupu paskirtas Jan Lenga, kuris esąs latvių-lietuvių kilmės. Nauja vyskupija įsteigta ir Gardine. Gudijoje esą katalikų apie 1,5 milijono, Kazachstane — apie pusė milijono katalikų.

◆ Šv. Kazimiero kolegijoje Romoje apsigyvenę 15 iš Lietuvos atvykusių klierikų studijuos įvairiuose universitetuose, besiruošdami kunigystei.

◆ Lenkijoje krikščionys demokratai, liberalai ir tautininkai sudarė centrą, kuris savo šūkiu pasirinko: “Krikščioniška moralė ir liberali ekonomika”. Jie taipgi pasisakė už Lietuvos nepriklausomybę.

◆ Niujorko universitetas 1989-1990 m. telefonais apklausė 113.000 JAV gyventojų, teiraudamasis apie jų tikybinius įsitikinimus. Pasisakė 26,2% esą katalikai, 19,4% baptistai, 8% metodistai, 5,24% liuteronai. 10% pasisakė esą protestantai, bet nepriklausantieji jokiai bendrijai, 4,6% pasisakė tik esą krikščionys, pagaliau 7,5% pasisakė esą be religijos.

◆ Vatikanas planuoja šiemet sušaukti ekumeninį Europos vyskupų sinodą, įtraukiant ir protestantų bei stačiatikių vyskopus, kad visi galėtų aptarti krikščionybės vaidmenį naujoje Europoje.

Juoz. Pr.

"Laiškų lietuviams" konkursas

"Laiškai lietuviams" skelbia straipsnio konkursą. Jame gali dalyvauti ir Lietuvoje, ir išeivijoje gyvenantys lietuviai. Konkurso bendrinė tema: *Pavyzdingas (idealus) žmogus*. Tokie pavyzdingi ar idealūs žmonės gali būti: tėvas, motina, vaikas (sūnus ar duktė), kunigas, auklėtojas-mokytojas, draugas, gydytojas, viršininkas, darbdavys, darbininkas ir t.t. Galima aprašyti ne tik kokį atskirą asmenį, bet ir tėvus, vaikus, šeimą. Taigi reikia parašyti, koks, jūsų nuomone, turėtų būti, kaip elgtis asmuo, kad jį būtų galima vadinti idealiu arba bent pavyzdingu tėvu, motina, kunigu ir t.t. Priimtina ir beletristinė forma. Galima savo fantazija sukurti tokį pavyzdingą, idealų asmenį.

Bus trys konkurso dalyvių grupės:

1. Viduriniųjų mokyklų moksleiviai (gimnazistai),
2. Aukštųjų mokyklų studentai,
3. Suaugusieji.

Baigusieji aukštąjį mokslą arba sukūrusieji šeimą priklauso suaugusiųjų grupei, nežiūrint jų amžiaus. Siunčiant konkursui straipsnį, reikia pažymėti, kuriai grupei autorius priklauso. Jeigu nebus pažymėta, rašinys bus dedamas į suaugusiųjų grupę. Suaugusiems, žinoma, bus didesni reikalavimai.

Kiekvienos grupės laimėtojams bus skiriama po penkias premijas:

Suaugusiųjų — 200, 150, 100, 75, 50 dol.

Studentų — 150, 100, 75, 50, 25 dol.

Moksleivių — 100, 80, 60, 40, 20 dol.

Moksleivių rašiniai turėtų būti bent dviejų mašinėlė rašytų puslapių, studentų — bent trijų psl., suaugusiųjų — bent keturių psl. Pageidautini ir ilgesni straipsniai, tik stengtis neperviršyti devynių mašinėlė rašytų puslapių.

Straipsniai turi būti tinkami spausdinti "Laiškuose lietuviams". Jie turi pasiekti redakciją iki 1992 m. kovo mėn. 1 dienos. Vėliau gautieji straipsniai nebus priimti į konkursą, bet, jei bus tinkami, galės būti spausdinami.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, įdedamas atskiras vokelis su tikrąja autoriaus pavarde, adresu ir telefonu. Siųsti šiuo adresu: "Laiškai lietuviams", 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636, USA.

Naujasis ŽIDINYS

Lietuvoje 1924-1940 m. ėjo inteligentijos mėgstamas kultūros žurnalas ŽIDINYS. Po pusšimčio metų jis vėl atgaivintas ir pavadintas Naujuoju ŽIDINIU. Naujasis ŽIDINYS yra mėnesinis religijos ir kultūros žurnalas, leidžiamas "Katalikų pasaulio" leidyklos, remiamas Lietuvos ir išeivijos kultūrininkų. Jis yra skiriamas visiems, kurie domisi filosofija, teologija, religijos istorija, literatūra, daile, muzika. Metinė prenumerata — tik 36 dol. Galima užsisakyti šiuo adresu: Lietuvių katalikų religinė šalpa, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarlis. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata — 15 dol., atskiras numeris — 1,50 dol.